

WSPÓLNE DZIAŁANIE NA RZECZ UKRAINY:

Kompleksowy raport o potrzebach
humanitarnych, społecznych
i ekonomicznych Ukrainy

FUNDACJA WORLD FOR UKRAINE (W4UA) FOUNDATION
RAPORT ZE SZCZYTU FUNDACJI 2022

O FUNDACJI W4UA

Fundacja World for Ukraine (W4UA) jest instytucją pozarządową, której nadrzędnym celem jest integracja i wspieranie wysiłków organizacji pozarządowych, samorządów lokalnych i centralnych oraz podmiotów korporacyjnych na rzecz narodu ukraińskiego. Fundacja W4UA powstała w Rzeszowie - mieście, które od wybuchu wojny służyło jako węzeł transportowy pomocy humanitarnej i centrum przyjmujące zarówno ukraińskich uchodźców, jak i pracowników organizacji humanitarnych z całego świata. Fundacja W4UA koncentruje się na trzech obszarach działania: (i) wzmacnianiu współpracy między podmiotami prywatnymi, publicznymi i pozarządowymi, które przyczyniają się do dobrobytu Ukraińców i Ukrainy, (ii) podnoszeniu świadomości na temat sytuacji humanitarnej, społecznej i gospodarczej oraz (iii) rzecznictwie we wszystkich sektorach w celu zapewnienia stałego wsparcia. Fundacja W4UA jest oficjalnym organizatorem Szczytu W4UA.

Dowiedz się więcej: www.w4ua.com

PODZIĘKOWANIA

Fundacja W4UA dziękuje prelegentom Szczytu W4UA 2022, których aktywny udział w panelach dyskusyjnych oraz wymiana ekspertyzy przyczyniły się do powstania tego raportu. Wielu prelegentów spędziło długie godziny przekraczając granicę ukraińsko-polską, aby podzielić się swoimi refleksjami. Szczególne słowa wdzięczności kierujemy do naszych partnerów we Lwowie oraz USAID, którzy sprowadzili na Szczyt W4UA delegację 33 burmistrzów Ukraińskich miast. Wielu innych interesariuszy, takich jak pracownicy organizacji humanitarnych, całkowicie poświęciło się wspieraniu narodu ukraińskiego – bardzo cenimy ich ogromne zaangażowanie i wiedzę. Organizatorzy dziękują również ponad 100 partnerom Szczytu, których wsparcie umożliwiło zorganizowanie Szczytu W4UA 2022.

PARTNERZY RAPORTU

Partnerzy raportu to organizacje z którymi W4UA współpracuje i które wsparły produkcję i dystrybucję tego raportu. Zawartość raportu została niezależnie opracowana przez Fundację W4UA i w żaden sposób na jej kształt nie wpływali powiązani partnerzy.

Uber

ZESKANUJ KOD QR W CELU POBRANIA RAPORTU

RAPORT W WERSJI
UKRAIŃSKIEJ

RAPORT W WERSJI
POLSKIEJ

RAPORT W WERSJI
ANGIELSKIEJ

Warszawa, Kwiecień 2023

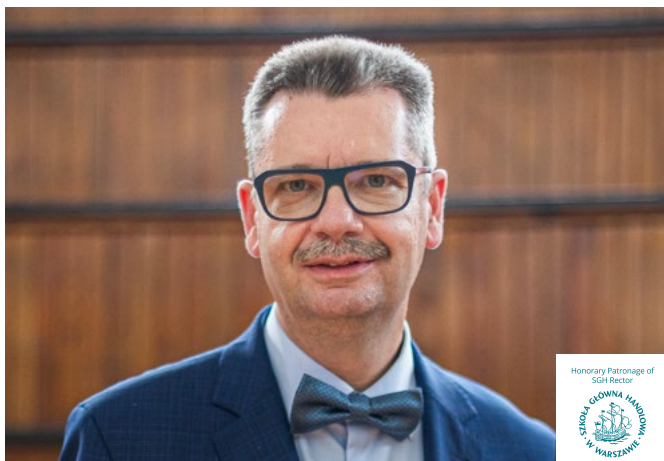
Autorzy: Klaudia Klonowska, Lea Schubert, Natalia Yehorovets

Design: Jakub Kowalski

SPIS TREŚCI

REFERENCJE	4
PODZIĘKOWANIA	6
REKOMENDACJE	7
ROZDZIAŁ 1: POTRZEBY I WYSIŁKI HUMANITARNE	10
1.1. Ukierunkowana pomoc dla wrażliwych grup społecznych	11
Kobiety	11
Dzieci	11
Uchodźcy i przesiedleńcy	12
1.2. Rodzaje pomocy i interwencji humanitarnych	12
Pomoc medyczna	12
Pomoc psychologiczna	13
Pomoc gotówkowa	14
Zwalczanie handlu ludźmi	14
Programy edukacyjne	15
1.3. 2. Logistyka dostarczania pomocy humanitarnej	15
Partnerstwo i koordynacja	15
Wolontariusze	16
Transport pomocy	16
ROZDZIAŁ 2: MIASTA W CZASIE WOJNY	18
2.1. Odporność ukraińskich burmistrzów	19
2.2. Partnerstwa samorządowe	19
2.3. Zapewnianie schronów ratunkowych i tymczasowych	20
2.4. Odbudowa przestrzeni miejskich i infrastruktury	20
2.5. Ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego	21
ROZDZIAŁ 3: OŻYWIENIE GOSPODARCZE I WSPÓŁPRACA	22
3.1. Stan ukraińskiego biznesu i siły roboczej	23
3.2. Damage of agriculture	23
3.3. Inwestycje na Ukrainie	24
3.4. Ekosystem startupów na Ukrainie	24
3.5. Społeczna odpowiedzialność biznesu w czasach konfliktu	25
3.6. Wyzwania łańcuchów dostaw	25
ROZDZIAŁ 4: ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA POPEŁNIONE PRZESTĘPSTWA	26

REFERENCJE

dr hab. Piotr Wachowiak, prof. SGH

Rektor Szkoły Głównej Handlowej

To miała być krótka wojna. W zamierzeniach agresora, za ledwie po kilku dniach Ukraina miała ulec okupantowi, utracić wolność i porzucić swoje europejskie aspiracje. Stało się inaczej. To, co się wydarzyło, zasługuje na pogłębione wielodyscyplinarne studia z dziedzin nauk społecznych, ekonomicznych, politologicznych. Takie badania trwają już dziś i z pewnością będą kontynuowane.

Raport, który trzymacie Państwo w ręku, stanowi kompendium wiedzy na temat wielu aspektów sytuacji humanitarnej na Ukrainie. Na uwagę zasługuje uwzględnienie głównych aktorów zaangażowanych w walkę z kryzysem wywołanym wojną. Rządy i samorządy, biznes oraz trzeci sektor, którego rola jest nie do przecenienia, tworzą swoisty ekosystem, który dziś wspiera społeczeństwo ukraińskie w oporze i pozwala mu przetrwać, zaś jutro będzie gwarantował odbudowę kraju.

Polecam niniejszą publikację jako podsumowanie kluczowego, pierwszego roku wysiłków humanitarnych w obliczu rosyjskiej inwazji. Wysiłków, które już zawsze będą stanowić dla nas wszystkich inspirację.

Marcin Moczyróg

Dyrektor Regionalny w UBER

Wkroczyliśmy w drugi rok wojny na Ukrainie. Ten okres obfitował w bezprecedensowe wyzwania, jakich nie umieliśmy sobie wcześniej wyobrazić. Uber włączył się w ogromny front pomocowy razem z organizacjami pozarządowymi, wolontariatem oraz biznesem, aby wspierać Ukraińców.

Jako firma obecna w 80 miastach Ukrainy, zapewniliśmy ponad 100 000 darmowych przejazdów dla ukraińskich uchodźców, ich rodzin oraz pracowników organizacji pomocowych, by mogli oni docierać do bezpiecznych miejsc, dostać się do granicy kraju lub przemieścić się wewnątrz krajów udzielających pomocy – to jeden z przykładów naszego zaangażowania. Przekazaliśmy łącznie ponad 44 miliony złotych na cele humanitarne. Fundusze trafiły między innymi do Międzynarodowego Komitetu Ratunkowego, Czerwonego Krzyża, UNHCR, UNICEF i Światowego Programu Żywnościowego.

Uber objął patronatem niniejszy raport, ponieważ informacja i wiedza stanowią jeden z kluczowych obszarów działań pomocowych. Partnerstwo Uber dla World For Ukraine było dla nas cennym doświadczeniem. Jako firma, której misją jest nieograniczone zbliżanie ludzi, dostrzegamy pilną potrzebę budowania platform do spotkań i pogłębiania relacji. Pomoc humanitarna wymaga zrozumienia i koordynacji na poziomie lokalnym i globalnym. Dlatego idea World For Ukraine wpisuje się w nasze długofalowe działania.

Niniejszy Raport stanowi podsumowanie sytuacji humanitarnej na Ukrainie w pierwszym roku wojny. Szczególnie cenne są rekomendacje dla różnorodnych podmiotów zaangażowanych w pomoc dla Ukrainy. Ten zasób wiedzy poszerza nasze zrozumienie sytuacji w zaatakowanym kraju i buduje efekt synergii dla różnorodnych podmiotów zaangażowanych w działania pomocowe.

Iryna Tverdovska

Kierowniczka Communication Media Center w Ambasadzie Ukrainy w Polsce

To, co zaczęło się 24 lutego 2022 roku, trwa do dziś. Dla nas, Ukraińców, wydaje się to nigdy nie kończyć. Wytrwać pomagają nam nasi sąsiedzi. Już od ponad roku Polska demonstruje światu prawdziwą solidarność z Ukrainą - wspiera nas w sferze humanitarnej, gospodarczej, wojskowej i moralnej. W całej Polsce odbyły się niezliczone wydarzenia, wśród których szczególnie miejsce zajmuje World For Ukraine Summit.

Podczas wydarzenia udało się zgromadzić w jednym miejscu niespotykaną dotąd liczbę uczestników i przedstawicieli instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, biznesu, darczyńców, mediów, samorządowców i ekspertów. Dzięki temu W4UA jest unikalnym przykładem jednoczenia się wokół wspólnego celu, jakim jest pomoc Ukrainie.

Naszym głównym przesłaniem podczas szczytu było pokazanie znaczenia komunikacji i wspólnych polsko-ukraińskich projektów na froncie informacyjnym na tle rosyjskich działań, mających na celu dzielenie naszych społeczeństw, sianie nieufności i wrogości poprzez wrzutki dezinformacyjne.

W celu neutralizacji antyukraińskiej propagandy Centrum Komunikacji Medialnej przygotowało dużą kampanię pod hasłem „Dziękujemy Ci, Polsko”. Spot kampanii obejrzało w Polsce ponad 30 mln osób w mediach społecznościowych, telewizji i kinach. Dzięki kampanii udało się dotrzeć do jak najszerszej grupy odbiorców z ważnym przekazem ukazującym wdzięczność Ukraińców dla ich polskich przyjaciół.

Rozumiemy, że walka z dezinformacją trwa każdego dnia, każdej godziny, a Zwycięstwo w tej wojnie musi odbywać się nie tylko na polu bitwy, ale także na froncie informacyjnym. Życzymy Fundacji W4UA, organizatorom Szczytu W4UA, powodzenia w realizacji szlachetnych zamiarów wspierania Ukrainy, wspierania dobra w walce ze złem.

Michael Capponi

Założyciel i Prezes Global Empowerment Mission

Naszą misją jest dostarczyć największą ilość pomocy dla możliwie największej liczby osób za najmniejszą kwotę pieniędzy i w możliwie najkrótszym czasie.

Jestem wdzięczny Fundacji W4UA za profesjonalną organizację angażujących wydarzeń. Nawiązane tam relacje są bezcenne i umożliwiły Global Empowerment Mission skuteczne skalowanie naszych projektów pomocowych na Ukrainie.

PODSUMOWANIE

Niniejszy raport W4UA zawiera kluczowe zalecenia dla organizacji humanitarnych, firm, rządów i gmin w ich nieustających wysiłkach na rzecz wspierania Ukrainy i jej mieszkańców. Raport opiera się na wnioskach z ponad 40 paneli dyskusyjnych, prezentacji i warsztatów, które odbyły się podczas szczytu World For Ukraine w Rzeszowie-Jasionce. Szczyt odbył się w dniach 7-9 grudnia 2022 roku i zgromadził ponad 1500 uczestników. Niniejszy raport zawiera poglądy różnorodnego grona wybitnych mówców, w tym dużą liczbę głosów ukraińskich. Uwzględnia on wyjątkowe wyzwania stojące przed wspólnymi działaniami w czasach niepewności, utrudnionej współpracy publiczno-prywatnej i rozdrobnionego krajobrazu pomocy humanitarnej. W związku z tym raport stanowi cenne źródło informacji, zapewniając kompleksowy przegląd potrzeb humanitarnych, społecznych i gospodarczych Ukrainy i przedstawiając niezbędne kroki w kierunku wspierania Ukrainy na nadchodzące miesiące.

Rozdział 1 opisuje bieżące działania humanitarne w trzech etapach: (i) poprzez analizę konkretnych potrzeb kobiet, dzieci i uchodźców, (ii) poprzez szczegółowe omówienie kilku rodzajów pomocy i interwencji humanitarnych oraz (iii) poprzez nakreślenie logistyki transportu, zarządzania wolontariuszami i partnerstw. Dwa główne priorytety krótko- i średnioterminowych działań humanitarnych najczęściej wymieniane przez uczestników to zapewnienie **pomocy medycznej i psychologicznej**. Innym obszarem o wielkim znaczeniu jest nieustanne wyzwanie **zapewnienia zatrudnienia** uchodźcom i osobom wewnątrznie przesiedlonym. W rozdziale podkreślono również istotne kwestie związane z **handlem ludźmi** i potrzebę zwrócenia większej uwagi na tę powszechną formę działalności przestępczej, z którą walka jest rzadko skuteczna. Wreszcie, rozdział ten ujawnia potrzebę lepszej **koordynacji efektywnego dostarczenia pomocy** między podmiotami rządowymi i pozarządowymi.

Rozdział 2 dotyczy bieżących wyzwań stojących przed ukraińskimi gminami, w tym zapewniania tymczasowych schronień, projektów odbudowy, budowy ośrodków rehabilitacji i obiektów dziedzictwa kulturowego. Chociaż specyficzne potrzeby ukraińskich miast różnią się w zależności od ich warunków, zidentyfikowano wszechobecną i pilną potrzebę **generatorów energii elektrycznej i ciepłej** do obsługi infrastruktury krytycznej i obszarów mieszkalnych na terenie całej Ukrainy. W odniesieniu do projektów miejskich powszechnie uznano, że **materiały powinny być pozyskiwane i wytwarzane lokalnie**, aby wspierać ukraiński rynek i ludzi, podczas gdy międzynarodowe partnerstwa mogą uzupełniać te wysiłki oferując swój know-how i środki finansowe. Na koniec położono nacisk na pojawiające się formy **partnerstw** i ich długoterminowe korzyści.

Rozdział 3 dotyczy wpływu wojny na ukraińską gospodarkę, wskazując, że pomimo wielu wyzwań ukraińskie przedsiębiorstwa wykazały się odpornością. Odzwierciedla to ogromne środki finansowe, które będą potrzebne do odbudowy infrastruktury, wsparcia ukraińskiego sektora rolnego i **stabilizacji instytucji rządowych**. W tym rozdziale omówiono ukraińską przedsiębiorczość, która odegrała ważną rolę w dostarczaniu innowacyjnych rozwiązań cyfrowych podczas wojny. Określa również długotrwałe i **biurokratyczne procedury odprawy celnej** jako jedno z niepożądanych wyzwań dla współpracy transgranicznej. Na koniec stwierdza, że firmy mają więcej niż materialne sposoby wdrażania praktyk **społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR)** w czasach kryzysu.

Rozdział 4 uzupełnia raport o pewne rozważania na temat zapewnienia **odpowiedzialności za zbrodnie** popełnione w czasie wojny. Rozdział ten ujawnia, że krajowe i międzynarodowe wysiłki na rzecz dochodzenia sprawiedliwości zależą również od partnerstwa z innymi zainteresowanymi stronami, które **zbierają dowody z pola bitwy**, wspierają dochodzenia finansowo i promują drogi sprawiedliwości na arenie międzynarodowej.

REKOMENDACJE

Niniejsze podsumowanie zaleceń jest podzielone według interesariuszy: organizacji humanitarnych, ukraińskich i zagranicznych rządów, gmin i podmiotów korporacyjnych. Lista zaleceń nie jest wyczerpująca, a dalsze szczegóły można znaleźć poniżej.

ORGANIZACJE HUMANITARNE:

1. Współpraca z innymi organizacjami humanitarnymi i centralnymi władzami Ukrainy w celu zwiększenia skuteczności dostarczanej pomocy. Koordynacja między organizacjami pozarządowymi i władzami pomaga uniknąć powielania wysiłków, wykorzystać wiedzę i zasoby oraz ułatwić wymianę wolontariuszy.

2. Współpraca ze społecznościami lokalnymi, zwłaszcza gminami, wykorzystująca ich wiedzę na temat konkretnych potrzeb ludności. Ma to kluczowe znaczenie w szybko zmieniającym się kontekście wojny, gdzie zapotrzebowanie na różne rodzaje pomocy stale się zmienia.

3. Wykorzystanie lokalnych zasobów i siły roboczej, kupując towary i zatrudniając pracowników w społeczności docelowej. Takie podejście wspiera lokalne gospodarki i zmniejsza koszty transportu. Zaangażowanie ukraińskich wolontariuszy i pracowników w programy pomocowe może mieć pozytywny wpływ psychologiczny, dając im możliwość przyczynienia się do odbudowy kraju.

4. Zachowanie przejrzystości w alokacji zasobów, dostarczając regularne, częste i publiczne raporty na temat wydatków na darowizny. To sprzyja zaufaniu i wzmacnia relacje z darczyńcami i partnerami, promując dobre praktyki wśród organizacji humanitarnych.

5. Zważenie korzyści płynących z pomocy pieniężnej przeciw dostarczaniu produktów humanitarnych. Pomoc pieniężna może być traktowana priorytetowo w obszarach, w których można łatwo kupić materiały. Organizacje humanitarne powinny opierać swoje decyzje na ocenach potrzeb przeprowadzanych we współpracy z lokalnymi organizacjami i odpowiednimi władzami.

6. Nieustanne wspieranie krytycznych potrzeb ukraińskiego sektora medycznego. Obejmują one naprawę uszkodzonej infrastruktury, zakup wyposażenia medycznego, w tym pojazdów, instrumentów i aparatów specjalistycznych oraz zapewnienie szkoleń i zwiększenie liczby personelu medycznego.

7. Wykorzystanie narzędzi cyfrowych do zdalnej diagnostyki i leczenia pacjentów. Pozwala to na świadczenie profesjonalnej opieki zdrowotnej na terenach (de)okupowanych i ogarniętych wojną bez narażania bezpieczeństwa

personelu medycznego. Stosowanie takich narzędzi wymaga dokładnej analizy i wykwalifikowanego personelu.

8. Poszerzenie programów wsparcia psychologicznego. Pilnej uwagi wymaga personel wojskowy, ocaleni, dzieci, a zwłaszcza nastolatki oraz osoby zmarginalizowane. Należy szkolić nauczycieli i rodziców, aby odpowiednio wspierali zdrowie psychiczne dzieci. Ważne jest również zwiększenie świadomości problemów zdrowia psychicznego na obszarach wiejskich.

9. Zapewnienie szkoleń pracownikom organizacji humanitarnych w zakresie rozpoznawania i podnoszenia świadomości zagrożeń związanych z handlem ludźmi. Poznanie metod obserwacji i identyfikacji potencjalnych oznak handlu ludźmi i zgłaszanie ich lokalnym organom ścigania. Ważne jest również podnoszenie świadomości zagrożeń związanych z handlem ludźmi wśród osób wewnętrznie przesiedlonych i uchodźców, zwłaszcza Ukrainek.

10. Współpraca z rządem w celu opracowania i wdrożenia programów edukacji finansowej specjalnie dla wysiedlonych kobiet. Rozwój wiedzy finansowej, wspieranie inicjatyw biznesowych kobiet i promowanie ich niezależności finansowej. Wzmocnienie pozycji ekonomicznej może pomóc w zapobieganiu marginalizacji, przemocy domowej i zależności od pomocy humanitarnej.

RZĄD UKRAIŃSKI:

11. Poprawa przejrzystości wydatkowania darowizn na wszystkich szczeblach rządowych. Dostarczanie jasnych informacji na temat celu i kwoty dostępnych funduszy oraz kontrolowanie darowizn i wydatków agencji rządowych.

12. Nieustanna optymalizacja koordynacji dostarczanej pomocy humanitarnej od szczebla federalnego do samorządowego. Takie zarządzanie ma kluczowe znaczenie dla zapobiegania powielaniu wysiłków i niewłaściwego wykorzystania zasobów. Agencje rządowe powinny poprawić komunikację z lokalnymi agencjami i wspólnie z organizacjami humanitarnymi zapewnić oceny oparte na potrzebach i wskazówki dotyczące alokacji zasobów.

13. Zapewnienie ulg podatkowych i subsydiów zagraicznym firmom, które chcą zastąpić produkty importowane z Rosji i Białorusi. Ma to na celu ułatwienie integracji rynku Ukrainy z regionalnym łańcuchem wartości.

14. Zmniejszanie biurokracji i usprawnianie procedur celnych w zakresie transgranicznego transportu towarów i pomocy. Przyniesie to korzyści organizacjom, zmniejszając opóźnienia i zwiększając efektywność niesienia pomocy.

15. Przedkładanie edukacji osobistej nad rozwiązania edukacji cyfrowej. Zwращanie szczególnej uwagi na środki, które można szybko wdrożyć po zniszczeniu szkół i zapewnienie bezpieczeństwa poprzez inicjatywy takie jak schrony przeciwbombowe i mobilne jednostki edukacyjne.

16. Dostosowanie standardów i wymagań edukacyjnych ułatwiających powrót dzieci-uchodźców na Ukrainę. Uznawanie zagranicznych standardów edukacyjnych i ułatwianie powrotów ukraińskich dzieci mieszkających za granicą do ukraińskiego systemu edukacji. Eliminacja standardów, które prowadzą dzieci do nauki w dwóch systemach edukacyjnych jednocześnie.

17. Usprawnianie procedur adopcyjnych sierot. Warto ulepszyć krajowe prawa i procedury adopcyjne, aby ułatwić adopcję osieroconych dzieci do zdrowych i opiekuńczych rodzin, zwłaszcza w czasie wojny. Mogłoby to również obejmować uproszczenie procedur adopcyjnych przez rodziny cudzoziemców.

18. Wdrażanie krajowych programów przeciwdziałających handlowi ludźmi. Wzmacnianie działania organów ścigania w zakresie zwalczania handlu ludźmi i programy podnoszenia świadomości społecznej na temat tego powszechnego problemu.

19. Dostosowanie istniejących programów rehabilitacji i rozbrojenia do potrzeb kobiet-żołnierzy. Ze względu na wzrost liczby kobiet wstępujących do wojska należy dostosować istniejące programy, które w większości były przeznaczone dla mężczyzn. Niezbędne zmiany obejmują np. leczenie ginekologiczne i pomoc psychologiczną dostosowaną do potrzeb kobiet.

RZĄDY ZAGRANICZNE:

20. Wspomaganie sektora rolnego Ukrainy, udzielając rolnikom bezpośredniej pomocy materialnej. Dostarczanie rolnikom nasion i sprzętu rekompensującego szkody. Wspieranie lokalnych rolników w działaniach modernizacyjnych gospodarstw.

21. Uproszczenie i ujednoczenie procedur celnych. Obejmuje to odprawy importowo-eksportowe pomocy humanitarnej oraz procedury tranzytu przewożonych towarów (np. przez Polskę na Ukrainę).

22. 22. Pomoc ukraińskim firmom w przejściu na rynek międzynarodowy. Obejmuje to pomoc w uzyskaniu wyma-

ganych krajowych i międzynarodowych certyfikatów oraz ustanowienie jasnych i szczegółowych przepisów dla ukraińskich firm za granicą. Ponadto zaleca się wspieranie ukraińskich startupów oraz weryfikację ukraińskich dyplomów w celu zwiększenia możliwości zatrudnienia ukraińskich pracowników.

23. Zapewnienie programów edukacyjnych dla ukraińskich dzieci-uchodźców. Opcje obejmują kursy przejściowe lub adaptacyjne, programy specjalistyczne i pełną integrację z systemem edukacyjnym. Co najważniejsze, należy zapewnić odpowiednią pomoc psychologiczną i przeszkolić nauczycieli w zakresie postępowania z dziećmi, które doznały traumy.

24. 24. Zmniejszenie barier językowych w celu wspierania integracji uchodźców w krajach przyjmujących. Oferowanie bezpłatnych lekcji języka obcego ukraińskim dzieciom i dorosłym oraz lekcje języka ukraińskiego nauczycielom i urzędnikom pracującym z Ukraińcami. Zamieszczanie informacji w języku ukraińskim na odpowiednich stronach i serwisach rządowych.

25. W miarę możliwości zatrudnianie ukraińskich nauczycieli w lokalnych szkołach. Ich obecność może pomóc ukraińskim dzieciom-uchodźcom w integracji w nowym środowisku. Usuwanie lub zminimalizowanie wymagań certyfikacyjnych dla ukraińskich nauczycieli ułatwiających im zatrudnienie.

26. Wdrażanie ogólnokrajowych programów przeciwdziałania handlowi ludźmi. Inicjatywy te powinny obejmować rejestrację i ściśle monitorowanie uchodźców bezpośrednio po przekroczeniu przez nich granicy. Ważne jest również podnoszenie świadomości organów ścigania w tej kwestii oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami naukowymi w celu zebrania kompleksowych danych.

27. Utworzenie specjalnego międzynarodowego trybunału do spraw zbrodni wojennych na Ukrainie. Sugerowano, że do ścigania rosyjskich przywódców za zbrodnię agresji potrzebny jest odrębny trybunał ze względu na ograniczenia jurysdykcji innych sądów międzynarodowych.

MIASTA:

28. Nawiązywanie i utrzymywanie długoterminowych partnerstwa miejskie. Partnerstwa gmin i samorządów są kluczowym mechanizmem dla ukraińskich miast w celu przyciągania inwestycji zagranicznych, zaspokajania krytycznych potrzeb humanitarnych i wspierania projektów odbudowy. Inwestuj w długoterminowe partnerstwa, które będą kontynuowane w okresie powojennym.

29. Udzielanie pomocy organizacjom pozarządowym w identyfikowaniu lokalnych potrzeb. Gminy na Ukrainie od-

grywają kluczową rolę w identyfikowaniu lokalnych potrzeb najbardziej narażonych grup i komunikowaniu ich podmiotom humanitarnym.

30. Ukraińskie gminy powinny wspierać organizacje międzynarodowe w gromadzeniu rzetelnych danych i dowodów z pola walki. Wysiłki te mają kluczowe znaczenie dla ocen opartych na dowodach i będą stanowić podstawę przyszłych strategii rozwiązywania konfliktów.

31. Odbudowanie infrastruktury na Ukrainie zgodnie z nowoczesnymi standardami. Nowoczesne standardy powinny być wdrażane poprzez wykorzystanie inteligentnego planowania miast i innowacyjnych technologii w celu odbudowy zrównoważonych i integracyjnych ukraińskich miast. Gminy powinny stworzyć jednolite plany odbudowy, które odpowiadają ukraińskiemu krajobrazowi i dostępnym zasobom.

32. Przedkładanie adaptacji i remontu zniszczonych budynków nad tymczasowe rozwiązania modułowe. Drobne naprawy, takie jak wymiana okien lub naprawa systemów ogrzewania i wentylacji, oferują bardziej zrównoważone rozwiązania i często wystarczają do zapewnienia odpowiednich warunków życia dla osób wewnątrznie przesiedlonych.

33. Wdrażanie niskobudżetowych działań na rzecz wysiedlonych dzieci. Na przykład organizowanie pokazów filmowych, bezpłatne zwiedzanie muzeów i sesje arteterapii.

KORPORACJE:

34. Wejście na rynek ukraiński i wspieranie jego wzrostu gospodarczego. Przeniesienie zakładów i/lub zakładów produkcyjnych na Ukrainę. Firmy mogą skorzystać na przykład z korzystnych dla Ukrainy ulg podatkowych i specjalnych programów w miejscach takich jak Diia.City. Ewentualne nawiązanie współpracy z ukraińskimi firmami, wykorzystując ich wiedzę i uzyskując wgląd w możliwości ekspansji na rynku lokalnym. Aby odnieść sukces, ważne jest, aby być elastycznym, przyjmować innowacyjne pomysły i wdrażać strategię zarządzania ryzykiem.

35. Przedkładanie importu produktów z Ukrainy nad produkty z Rosji i Białorusi. Produkty rolne, sprzęt i maszyny dla przemysłu budowlanego i drzewnego można łatwo zastąpić produkcją ukraińską. Ulgi podatkowe i subsydia ukraińskiego rządu mogą przyczynić się do podniesienia konkurencyjności tych produktów.

36. Współpraca z firmami logistycznymi i transportowymi. Mogą oni ułatwić dokumentację i odprawę na przejściach granicznych produktów do i z Ukrainy.

37. Koncentrowanie się na wytwarzaniu produktów, na które jest duży popyt na Ukrainie. Należą do nich sprzęt rehabilitacyjny, wózki inwalidzkie, generatory ciepła, systemy oczyszczania wody oraz materiały i narzędzia naprawcze. Poprzez nadanie priorytetu produkcji tych podstawowych artykułów, producenci mogą pomóc w zaspokojeniu krytycznych potrzeb Ukrainy.

38. Przekazując darowizny i pomoc humanitarną, współpraca z wiarygodnymi organizacjami humanitarnymi. Unikanie powielania wysiłków i staranie się, aby zasoby były wykorzystywane jak najefektywniej. Koncentrowanie się na planowaniu długoterminowym i rozważenie możliwości pozostania dawcą na określonym obszarze, zapewniając lokalne wsparcie.

39. Tworzenie możliwości zatrudnienia dla Ukraińców. Zatrudnianie ukraińskich pracowników za granicą i na Ukrainie, oferując możliwość kontynuowania pracy. Firmy powinny również inicjować specjalne programy wspierające kobiety na uchodźctwie, na przykład programy edukacyjne, które pozwolą im zdobyć nowe umiejętności przydatne na rynku pracy czy przestrzenie coworkingowe z dodatkową opieką do dzieci.

40. Integracyjne opracowanie polityki zatrudnienia, marketingu i rynku w ramach inicjatyw społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR). Obejmuje to wdrażanie programów wspierających ukraińskich pracowników (np. wsparcie psychologiczne, programy relokacji) oraz dostosowywanie ich produktów i przestrzeni do warunków, w jakich przebywają uchodźcy z Ukrainy.

The Power of Partnerships: Best Practices for Long-Term and Sustainable Cooperations

ROZDZIAŁ 1:

POTRZEBY I WYSIŁKI HUMANITARNE

Od lewej: Iryna Pulvas (moderator), Paweł Mania (zastępca dyrektora Humanitarian Leadership Academy), Ievgenia Bodnya (Biuro Reform Gabinetu Ministrów Ukrainy), Michael Capponi (CEO, Global Empowerment Mission), Brock Bierman (CEO, Ukraine Friends), Maryana Zavyyska (kierownik projektu, Collective Leadership Institute)

Intensywne działania wojenne, ogromne zniszczenia infrastruktury cywilnej, zniweczone źródła utrzymania i przymusowe przesiedlenia sprawiły, że miliony ludzi potrzebują pomocy humanitarnej. W niniejszym rozdziale omówiono niektóre kwestie związane z udzielaniem tego rodzaju pomocy. Ten rozdział określa, które grupy cywilów są najbardziej potrzebujące, i dzieli się najlepszymi praktykami i zaleceniami dotyczącymi rodzajów potrzebnej pomocy. Porusza również kwestie praktyczne i podaje zalecenia dotyczące logistyki dostarczania pomocy humanitarnej. Informacje przedstawione w tym rozdziale mają na celu wyposażenie podmiotów udzielających pomocy humanitarnej w konkretną wiedzę na temat zagadnień związanych z udzielaniem takiej pomocy poprzez wymianę danych statystycznych i najlepszych praktyk.

1.1. Ukierunkowana pomoc dla wrażliwych grup społecznych

Kobiety

Kobiety, choć borykają się z pewnymi wspólnymi wyzwaniami, stanowią dużą i zróżnicowaną grupę, na którą wojna wpłynęła na wiele jedynek w swoim rodzaju sposobów. Prelegenci podkreślili przede wszystkim potrzebę lepszego zrozumienia przez podmioty humanitarne, rządowe i prywatne ich zróżnicowanych warunków, potrzeb i możliwości.

Według Colleen Denny (dyrektorka regionalny na Europę, Spirit of America) do ukraińskich sił zbrojnych wstąpiła duża liczba kobiet, które stanowią 22-25% ukraińskiej armii. Tym samym Ukraina jest krajem o najwyższym odsetku kobiet w personelu wojskowym wśród członków NATO. Istniejące programy dotyczące rozbrojenia i reintegracji zostały jednak zaprojektowane głównie w oparciu o potrzeby mężczyzn. Programy te będą musiały zostać dostosowane tak, aby obejmowały np. leczenie ginekologiczne i pomoc psychologiczną dla kobiet.

Znaczna część populacji kobiet została przesiedlona w wyniku trwającej przemocy. UN Women poinformowało w swoim raporcie „Rapid Gender Analysis” z 4 maja 2022 r., że 90% uchodźców to kobiety i dzieci, a 60% osób wewnątrz przesiedlonych to kobiety. Przesiedlenia często powodują u kobiet utratę zatrudnienia. Podczas gdy ich mężowie i inni członkowie rodziny płci męskiej wstępują do sił zbrojnych, niektóre kobiety przejmują rolę obrońcy w swoich rodzinach. Ta dodatkowa odpowiedzialność znacznie zwiększa ryzyko wystąpienia problemów psychicznych, takich jak zespół stresu pourazowego (PTSD). Ponadto Maryna Marchenko (kierownik, NGO Pregnancy and Maternity Support ‘Club Lada’) podkreśliła, że z badania przeprowadzonego przez jej organizację wynika, że 84% kobiet nie ma własnych oszczędności, co może stwarzać sytuacje uzależnienia od partnerów. Ta zależność finansowa może prowadzić do dalszych nadużyć, jeśli są one ofiarami przemocy domowej. Idąc dalej, potrzebne są dostosowane programy wspierające kobiety przesiedlone w wyniku wojny, w tym edukacja finansowa i wsparcie psychologiczne.

Jako uchodźczynie, Ukrainki, podobnie jak mężczyźni, napotykają przeszkody, takie jak bariery językowe i nieuznawanie posiadanych kwalifikacji. Może to spowodować, że pracują na stanowiskach wymagających niskich kwalifikacji, nisko płatnych lub w ogóle nie są w stanie znaleźć zatrudnienia. Irina Kopanytsia (CEO, White Ribbon Ukraine) podkreśliła, że ta trudna sytuacja na rynku pracy ma miejsce pomimo faktu, że 67% ukraińskich kobiet ma wyższe wykształcenie, a 17% z nich ma dwa lub więcej stopni naukowych. Dlatego też mówcy rekomendowali,

aby firmy i rządy uznały ukraińskie stopnie naukowe i wsparły ich możliwości zatrudnienia. Ponadto zalecono utworzenie specjalnych programów szkoleniowo-edukacyjnych wspierających osoby wewnątrz przesiedlone i uchodźców w zdobywaniu nowych umiejętności przydatnych na rynku pracy. Prelegenci sugerowali, że firmy mogą rozważyć rozszerzenie polityki sprzyjającej włączeniu społecznemu, aby ułatwić zatrudnianie kobiet, w tym uchodźczyń, na przykład poprzez zapewnienie miejsc do opieki nad dziećmi. Irina Costache (kierowniczka organizacji na Rumunię, CORE) również zaleciła angażowanie Ukrainek do pracy humanitarnej, jako źródła silnego poczucia celu, spełnienia i pomocy swojemu krajowi.

Dzieci

Dzieci, jako osoby małoletnie, są szczególnie narażone w kontekście wojny. Od lutego do grudnia 2022 r. wojna pochłonęła życie ponad 400 dzieci, ponad 600 zostało rannych, a około 11 tys. zmusiła do deportacji – poinformował minister-radca Oleh Kuts (Ambasada Ukrainy w RP). Prelegenci podkreślili, że poza urazami fizycznymi ogromne znaczenie ma dobrostan psychiczny dzieci. Dzieci są narażone na zwiększone ryzyko zaburzeń psychicznych i są głęboko dotknięte przymusową separacją od rodziców. Są również wrażliwe na problemy ze zdrowiem psychicznym swoich rodziców. Mówcy sugerowali organizowanie niedrogich programów dla dzieci, takich jak pokazy filmowe, zajęcia rolnicze i wizyty w muzeach. Jednak w miarę utrzymywania się konfliktu potrzebne są pilne i szeroko rozpowszechnione rozwiązania zapewniające dzieciom długoterminowe wsparcie psychologiczne (zob. także część 1.2 dotyczącą pomocy psychologicznej). Innym istotnym problemem jest brak odpowiedniej edukacji, co skutkuje izolacją społeczną i odseparowaniem dzieci od systemu wsparcia (zob. także rozdział 1.2 dotyczący programów edukacyjnych).

Sieroty znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na przepełnione sierocińce i ograniczony dostęp do edukacji na ogarniętej wojną Ukrainie. Według senatora Raymonda Lesniaka (założyciel i prezes, Lesniak Institute for American Leadership na Uniwersytecie Kean), do grudnia 2022 r. ewakuowano już za granicę ponad 2, =7 tys. osieroconych dzieci, a kolejne tysiąc ma zostać ewakuowanych w najbliższej przyszłości. Przenosząc się za granicę bez rodzin, sieroty są bardziej narażone ryzyko handlu ludźmi i są podatne na problemy ze zdrowiem psychicznym. Te dzieci pilnie potrzebują ochrony, odżywiania, odpowiedniej opieki medycznej, edukacji i wsparcia psychologicznego. Ponieważ proces adopcji na Ukrainie jest trudny, mówcy, tacy jak senator Lesniak, wezwali rządy do współpracy w umieszczaniu ewakuowanych sierot w kochających i troskliwych rodzinach za granicą.

Uchodźcy i przesiedleńcy

Uchodźcy (osoby, które przeniósł się za granicę) i osoby wewnętrznie przesiedlone to podstawowe grupy, które w dużej mierze otrzymały niezbędne wsparcie humanitarne. Stałe wsparcie krajów zachodnich dla ukraińskich uchodźców wywołało krytykę ze strony uchodźców innych narodowości, którzy muszą stawić czoła dłuższym i bardziej skomplikowanym procedurom azylowym. Z danych Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) wynika, że do 7 lutego 2023 r. Ukrainę opuściło 8 mln osób, z czego 1,5 mln osiedliło się w Polsce, co czyni ją krajem o największej liczbie czasowo chronionych uchodźców ukraińskich. Według statystyk UNHCR kolejne 5,9 miliona osób zostało przesiedlonych wewnętrznie.

Prelegenci przedstawili różne spojrzenia na stosunek ukraińskich uchodźców do życia za granicą. Z jednej strony wielu ukraińskich uchodźców traktuje pobyt za granicą jako rozwiązanie tymczasowe. Osoby planujące powrót na Ukrainę często przebywają w schroniskach, nie integrują się, nie chcą uczyć się języka ani szukać pracy. Z drugiej strony Paula Gierak (Country Focal Point, IMPACT Initiative) powiedziała, że według ankiety przeprowadzonej przez jej organizację ponad 60% ukraińskich uchodźców w Polsce nie planuje w tej chwili powrotu na Ukrainę. Powody tej decyzji są złożone i obejmują głównie względy bezpieczeństwa, urazy związane z wojną, wyczerpanie powtarzającymi się relokacjami od 2014 r., a także lepszą opieką medyczną dostępną w krajach europejskich dla osób niepełnosprawnych lub z poważnymi schorzeniami.

Tymczasem ukraińskie władze zaapelowały do Ukraińców, by nie wracali w związku ze wzmożonymi atakami sił rosyjskich, które dodatkowo nadwyrężyły infrastrukturę kraju. Surowe zimowe warunki pogodowe zwiększają zapotrzebowanie na pomoc humanitarną. W przypadku nasilających się przerw w dostawie prądu priorytetem powinno być zapewnienie produktów wytwarzających ciepło, takich jak generatory prądu, ciepła odzież, przenośne grzejniki i drewno opałowe, a także budowa ciepłych schronień. Ponadto występują niedobory żywności z powodu okupacji, która utrudnia obszarom produkowanie ich zwykłych plonów (zob. także rozdział 3.2 dotyczący szkód w rolnictwie). Prelegenci wyrazili również obawę, że zima może spowodować wzmożony napływ uchodźców z Ukrainy do krajów sąsiednich. W rezultacie organizacje pozarządowe i rządy przygotowują dodatkowe środki, takie jak ogrzewane mieszkania i dodatkowe paczki z żywnością, środkami higienicznymi i produktami dla dzieci, aby odpowiednio pomóc przybywającym uchodźcom.

Podczas gdy niektóre miasta na Ukrainie, takie jak Mikołajów, borykają się z dużą liczbą mieszkańców opuszczających swoje domy, w innych miastach, takich jak Kopyczyńce i Lwów, liczba mieszkańców raptownie się podwaja. Oba przypadki stanowią szczególne wyzwania. Przesiedlenie znacznej liczby osób

Chodzi o to, jak zapewnić jak najwięcej pomocy dla jak największej liczby ludzi za najmniejsze pieniądze i w jak najkrótszym czasie.

Michael Capponi, założyciel i Prezes Global Empowerment Mission (GEM)

spowodowało brak schronienia dla ludności wewnętrznie przesiedlonej. Aby rozwiązać ten problem, niektóre inicjatywy pomogły osobom wewnętrznie przesiedlonym zabezpieczyć krótkoterminowe umowy najmu z osobami, które opuściły Ukrainę. Takie podejście zapewnia stabilność i poczucie bezpieczeństwa obu stronom, ale może stwarzać trudności, gdy pierwotni mieszkańcy powrócą i odzyskają swoją własność. W związku z tym kluczowa jest renowacja istniejących struktur, takich jak dawne akademiki (zob. także rozdział 2.3 dotyczący zapewniania schronień tymczasowych i ratunkowych). Prelegenci podkreślali ponadto pilną potrzebę tworzenia ośrodków dla przesiedleńców, które oferowałyby natychmiastową pomoc w znalezieniu pracy, zapewniałyby krótkie szkolenia dla osób rozpoczynających pracę w nowych zawodach oraz oferowałyby centrum społecznościowe. Takie centrum dla osób wewnętrznie przesiedlonych powstało z pomocą Fundacji W4UA w mieście Kopyczyńce. Zatrudniając lokalnych pracowników można stworzyć możliwości zatrudnienia dla ukraińskich fachowców, co może zachęcić ich do powrotu i odbudowy życia na Ukrainie.

1.2. Rodzaje pomocy i interwencji humanitarnych

Pomoc medyczna

Jak powiedział wiceminister Ołeksij Iaremenko (Ministerstwo Zdrowia Ukrainy), Ukraina dążyła do wzmocnienia sektora opieki zdrowotnej poprzez nową strategię skupioną na inwestycjach w placówki medyczne i zasoby ludzkie. Wojna zakłóciła te wysiłki i skierowała punkt ciężkości na udzielanie pomocy medycznej w nagłych wypadkach oraz poprawę dostępu do leków i pomocy humanitarnej. Ministerstwo Zdrowia podaje, że na dzień 9 grudnia 2022 r. zniszczonych zostało ponad 1000 placówek służby zdrowia. Przywrócenie sektora opieki zdrowotnej na Ukrainie do stanu sprzed wojny wymaga inwestycji szacowanych na 15 do 20 mld USD. Wiceminister podkreślił, że w dłuższej perspekty-

wie środki te zostaną wykorzystane na przywrócenie stabilności finansowej krajowego systemu ochrony zdrowia, odbudowę zniszczonej infrastruktury medycznej, poprawę opieki zdrowotnej dla osób dotkniętych wojną oraz rozwiązanie problemu niedoboru pracowników służby zdrowia. Jak zauważył burmistrz Andrij Sadowyj (Lwów), ważna jest także rozbudowa i budowa nowych obiektów medycznych i opiekuńczych, zwłaszcza na zachodniej Ukrainie, dokąd ewakuowani są ranni żołnierze.

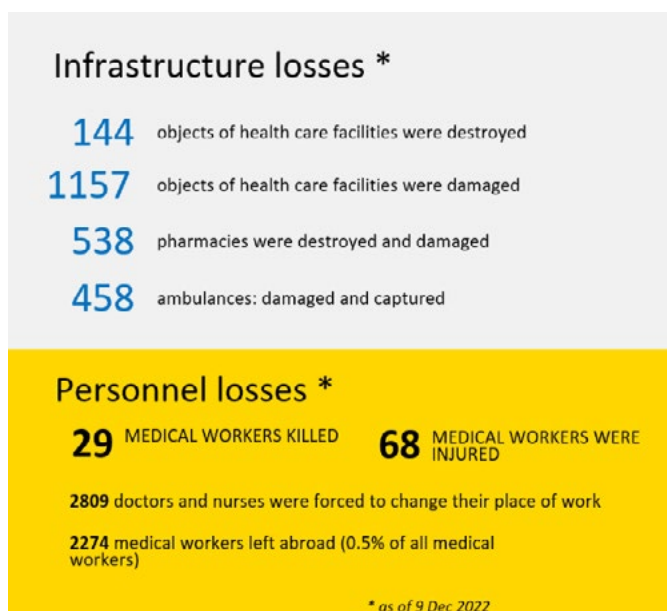
Dużym wyzwaniem dla ukraińskiego systemu opieki zdrowotnej jest obecnie brak odpowiedniego personelu i sprzętu medycznego. Wojna doprowadziła do niedoborów, a na Ukrainie pozostało tylko 20% cywilnego personelu medycznego, jak stwierdził prof. Jarosław Zarucki (pułkownik, Służba Medyczna Ukraińskiej Wojskowej Akademii Medycznej). Dotkliwy jest również brak pojazdów specjalistycznych, które zostały skradzione lub uszkodzone przez wojska rosyjskie, co dodatkowo komplikuje ewakuację rannych z linii frontu. Obecnie wielu medyków na Ukrainie pracuje jako wolontariusze w strefach działań wojennych po zmianie szpitalnej. Muszą przystosować się do chaotycznych warunków pola bitwy, odchodząc od standardowych procedur, do których byli przyzwyczajeni. Na polu bitwy ich priorytetem pozostaje ratowanie życia poprzez natychmiastowe zatrzymanie utraty krwi i utrzymanie ciepła podczas transportu do najbliższego szpitala. Dobrze zorganizowany system krwiodawstwa ma tu kluczowe znaczenie.

Prelegenci podzielili się najlepszymi praktykami udzielania pomocy medycznej na Ukrainie. Aktualne priorytety obejmują zapewnienie generatorów do zasilania placówek medycznych, służb ratowniczych, leków i urządzeń medycznych dla osób o specjalnych potrzebach oraz wsparcie psychologiczne dla osób ocalałych. Niektóre organizacje badają zastosowanie medycyny zdalnej za pomocą urządzeń technologicznych, które

umożliwiają leczenie pacjentów przez kompetentnych lekarzy na odległość. Kolejnym rozwiązaniem przedstawionym przez Joannę Józefiak (założycielka, Mediciner International Healthcare Association) było zorganizowanie programów szkoleniowych online dla ukraińskich medyków, mających na celu poprawę ich umiejętności pracy w trudnych warunkach pola walki. Prelegenci podkreślili ponadto znaczenie współpracy z lokalnymi podmiotami świadczącymi opiekę zdrowotną, takimi jak szpitale i organizacje pacjentów (tj. organizacje patronackie działające w imieniu pacjentów), aby zrozumieć ich stale zmieniające się potrzeby i zapewnić efektywne wykorzystanie przekazanych zasobów. Kluczowe znaczenie ma odpowiednie poinstruowanie lokalnych lekarzy w zakresie korzystania z tych technologii, ponieważ wielu z nich może nie mieć wcześniejszego doświadczenia z takim sprzętem.

Pomoc psychologiczna

Dostrzeganie potrzeb psychologicznych osób dotkniętych skutkami wojny na Ukrainie było wymieniane jako priorytet w różnych panelach dyskusyjnych. Konieczne jest pilne leczenie urazów związanych z wojną, zwłaszcza zespołu stresu pourazowego (PTSD), ale długoterminowe skutki wymagają również dobrze ugruntowanych programów psychologicznych. Dmitri Teperik (dyrektor naczelny, Międzynarodowe Centrum Obrony i Bezpieczeństwa) podkreślił znaczenie leczenia żołnierzy, weteranów, osób udzielających pierwszej pomocy, osób wewnątrznie przesiedlonych, dzieci, zwłaszcza sierot i innych wrażliwych grup. Blandine Bruyère (koordynatorka, Międzynarodowy Korpus Medyczny) podkreśliła również znaczenie zwrócenia szczególnej uwagi na osoby, które przeżyły okrutne lub nieludzkie traktowanie, osoby z istniejącymi wcześniej zaburzeniami psychicznymi, neurologicznymi i związanymi z używaniem substancji, osoby niepełnosprawne, osoby mieszkający na wsi, bezdomni, marginalizowani przez swoje społeczności jako „zdrajcy” lub z powodu posiadania krewnych w Rosji i inni. Sami pracownicy organizacji humanitarnych mogą również potrzebować pomocy psychologicznej ze względu na narażenie na okrucieństwa wojenne. Dlatego lokalny personel medyczny powinien być edukowany w zakresie problemów zdrowia psychicznego, aby rozpoznawać je u swoich pacjentów i odpowiednio je leczyć. Ze względu na panującą na Ukrainie stygmatyzację społeczną związaną z poszukiwaniem pomocy psychologicznej, prelegenci podkreślali znaczenie podnoszenia świadomości Ukraińców na temat potencjalnych zagrożeń związanych z traumami wojennymi oraz edukowania lokalnych pracowników pomocy w prowadzeniu skutecznej terapii psychologicznej.

Source: Ministry of Health of Ukraine

Szczególną uwagę należy zwrócić na potrzeby psychospołeczne dzieci, które często nie są świadome swoich problemów i niechętnie o nich rozmawiają. Kilku prelegentów podkreśliło, że nastolatki (dziewczęta w wieku 10-12 lat

i chłopcy w wieku 12-14 lat) znajdują się w najważniejszej fazie rozwoju, są wrażliwi i podatni na negatywne uczucia. Co więcej, są na tyle duże, że rozumieją, co się wokół nich dzieje, co utrudnia akceptację braku autonomii w decydowaniu o ważnych sprawach, takich jak miejsce zamieszkania rodziny. Ponadto ta grupa wiekowa jest również wrażliwa na uczucia swoich rodziców, dlatego zalecono ich detraumatyzację w miejscach oddalonych od opiekunów. Wspieranie dzieci jest możliwe poprzez arteterapię, sesje terapii grupowej i warsztaty, które mogą pomóc im wyrazić swoje traumy bez konieczności bezpośredniej rozmowy o nich. Programy powinny pomagać dzieciom w odpowiednim radzeniu sobie z doświadczeniami związanymi z wojną. Prelegenci podkreślali również znaczenie udzielania pomocy rodzicom i opiekunom, w tym szkoleń, jak rozmawiać z dziećmi o wojnie. Dodatkowo, korzystne może być zorganizowanie warsztatów plastycznych i sesji terapeutycznych dla rodziców, ale także umożliwienie opiekunom chwili wytchnienia poprzez goszczenie dzieci w zorganizowanych placówkach.

Pomoc gotówkowa

Niskie dochody i ograniczone oszczędności osobiste wielu Ukraińców przed wojną były warunkami wstępnymi, które obniżyły poziom bezpieczeństwa w momencie wybuchu wojny. W rezultacie wiele osób dotkniętych wojną nie było w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb, zostało zmuszonych do pomijania posiłków, zostało bezdomnych i było narażonych na wykorzystywanie (np. seksualne). Ta sytuacja finansowa dotknęła również osoby, które uciekły do krajów europejskich, gdzie ceny są wyższe niż początkowo mogli sobie na to pozwolić, przez co ponownie stały się podatne na eksploatację. Prelegenci zgodzili się, że programy pomocy pieniężnej mogą chronić te osoby. Pomoc pieniężna odnosi się do przekazów pieniężnych, które umożliwiają osobom znajdującym się w trudnej sytuacji dotkniętych wojną zaspokojenie najpilniejszych potrzeb bez konieczności ich wykorzystania w określonym celu. Zauważyli, że taka pomoc powinna być udzielana nie tylko obywatelom Ukrainy, ale wszystkim innym obywatelom mieszkającym na Ukrainie, w tym studentom z krajów trzecich.

Prelegenci omówili zalety i wady wsparcia finansowego jako formy pomocy. Zgodzili się, że wsparcie finansowe jest skutecznym sposobem pomocy społecznościom lokalnym, ponieważ stymuluje lokalną gospodarkę oraz zapewnia odbiorcom godność i autonomię w decydowaniu o sposobie wydatkowania środków. Aby była skuteczna, pomoc finansowa musi być jednak wdrażana w odpowiednich kontekstach i należy wprowadzić środki zapobiegające uzależnieniu odbiorców od „pieniędzy wsparcia”. Dla uciekających pomoc pieniężna jest praktycznym rozwiązaniem, ponieważ jest łatwiejsza niż noszenie dużej ilości zapasów. Jednak prelegenci przyznali, że organizacje humanitarne

mają ograniczone zasoby i muszą podejmować trudne decyzje, komu udzielić wsparcia. Aby sprostać temu wyzwaniu, Polski Czerwony Krzyż ustanowił zestaw kryteriów identyfikacji najbardziej potrzebujących: osoby, które opuściły Ukrainę po 24 lutego 2022 r., które nie otrzymały wsparcia od innych organizacji humanitarnych, które mają co najmniej jedno dziecko lub osobę starszą, którymi się opiekują, które mają na utrzymaniu wiele osób oraz osoby o szczególnych potrzebach. Hleb Salauyou (oficer CVA-IM, Polski Czerwony Krzyż) dodatkowo zauważył, że korzystanie z Moneygram z samodzielną rejestracją za pośrednictwem aplikacji okazało się najskuteczniejszą metodą płatności.

Zwalczanie handlu ludźmi

Handel ludźmi to globalny problem, który stał się drugim co do wielkości i najszybciej rozwijającym się przedsiębiorstwem przestępczym, którego wartość szacuje się na około 150 miliardów dolarów, według Aarona Asaya (dyrektor medyczny, Aerial Recovery Group). Biuro ONZ ds. Narkotyków i Przemoczości poinformowało, że najpowszechniejszą formą handlu ludźmi na świecie jest wykorzystywanie seksualne (79% przypadków), a następnie wyzysk w pracy (18% przypadków). Inne formy obejmują niewolę domową, przymusowe małżeństwa, przymusową przemoc i grabież organów. Prelegenci byli zgodni co do tego, że w wyniku konfliktu na Ukrainie nasilił się handel ludźmi w regionie, głównie z powodu osłabienia kontroli władz i prawdopodobieństwa uniknięcia kary przez sprawców.

Handel ludźmi dotyczy przede wszystkim uchodźców i przesiedleńców wewnętrznych, którzy potrzebują wsparcia i dlatego są narażeni na wyzysk. Ich warunki bezdomności, ale także niedogodności fizyczne, psychiczne, finansowe i społeczne narażają ich na ryzyko. Surowa zimowa pogoda, która zmusza jednostki do szukania ciepła i pożywienia, zwiększa ich podatność na zagrożenia. Pomimo szeroko zakrojonego wsparcia i życzliwego schronienia, jakie uchodźcy otrzymywali w sąsiednich krajach, w tym od konkretnych osób, wciąż są ofiary handlu ludźmi, zwłaszcza kobiety, jak zauważył prof. Zbigniew Lasocik (Ośrodek Badań Handlu Ludźmi, Uniwersytet Warszawski). Podobne problemy występują na Ukrainie, zwłaszcza na terytoriach okupowanych lub niedawno pozbawionych okupacji, gdzie kontrola państwa jest niewielka lub żadna. Aaron Asay podzielił się osobistymi relacjami z handlu ludźmi, którego był świadkiem na Ukrainie, gdzie grupa osieroconych dzieci zaginęła z powodu nieodpowiedniego zarządzania ich relokacją. Prelegenci podkreślali powagę problemu i potrzebę zwrócenia większej uwagi na tę powszechną, choć często zaniedbywaną formę działalności przestępczej. Na ten moment, nie ma oficjalnych danych na temat skali handlu ludźmi na Ukrainie, a prelegenci zgodzili się, że konieczne są dalsze wysiłki w celu zebrania dokładnych informacji.

Prelegenci podkreślali znaczenie podnoszenia świadomości zagrożeń związanych z handlem ludźmi wśród potencjalnych ofiar, w tym kobiet, dzieci i grup mniejszościowych (np. społeczność romska), które zostały wysiedlone. Takie programy mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe, ale skorzystałyby na wsparciu rządów centralnych. Prelegenci zwrócili również uwagę na konieczność przeszkolenia pracowników organizacji humanitarnych w zakresie profili potencjalnych handlarzy, aby mogli identyfikować i zgłaszać podejrzane działania lokalnym organom ścigania. Ia Dadunashvili (Grupa Ekspertów Rady Europy ds. Działań przeciwko Handlowi Ludźmi (GRETA)) zdecydowanie zaleciła opracowanie dokumentu zawierającego wytyczne opracowane przez GRETA w celu pomocy organizacjom pozarządowym w radzeniu sobie z ofiarami handlu ludźmi. Zwrócono również uwagę na potrzebę zapewnienia bezpiecznego zakwaterowania wysiedlonym dzieciom oraz niezwłocznego rejestrowania zaginionych dzieci przez władze samorządowe. Prelegenci wezwali podmioty krajowe i międzynarodowe do wzmożenia wysiłków na rzecz walki z handlem ludźmi za wszelką cenę i zasugerowali skupienie się na tzw. „4P”: zapobieganiu („prevention”), ochronie („protection”), ściganiu („prosecution”) i partnerstwie („partnership”). Choć niektóre rządy, takie jak Wielka Brytania, już wdrożyły takie programy, kolejne kraje muszą to zrobić, aby zwiększyć ich skuteczność.

Programy edukacyjne

Ukraińskie dzieci cierpią z powodu braku edukacji spowodowanej powszechnymi zniszczeniami szkół na Ukrainie i strachu rodziców przed posyłaniem dzieci do szkół. Kształcenie na odległość z wykorzystaniem technologii cyfrowych również uległo zakłóceniu z powodu przedłużających się przerw w dostawie prądu i braku niezbędnych narzędzi w domach. Niektórzy mówcy wyrazili jednak pogląd, że edukacja cyfrowa nie wystarczy, aby zapewnić dzieciom wsparcie społeczne i opiekę psychologiczną, których potrzebują, aby poradzić sobie z cierpieniem. Ponadto dzieci uczęszczające do szkół poza Ukrainą borykają się z trudnościami wynikającymi z bariery językowej, różnic w poziomie nauczania i urazów psychicznych związanych z relokacją.

Organizacje humanitarne aktywnie poszukują rozwiązań krytycznej kwestii edukacji dzieci. Na przykład międzynarodowa organizacja pozarządowa CORE Response zapewnia szkołom na Ukrainie schrony przeciwbombowe i ochronę przeciwlotniczą, aby stworzyć dla dzieci bezpieczne środowisko do nauki. Polska organizacja Towarzystwo Przyjaciół Ukrainy opracowała mobilne jednostki edukacyjne, które można szybko przetransportować do nowo dotkniętych regionów Ukrainy,

aby zapewnić ciągłość edukacji. Dodatkowo powstało kilka zagranicznych inicjatyw wspierających ukraińskie dzieci, m.in. cyfrowe platformy edukacyjne i zajęcia szyte na miarę w polskich szkołach. Centrum Rozwoju Psychofizycznego TUTU w Rzeszowie zapewnia ukraińskim dzieciom codzienne zajęcia, wsparcie psychologiczne i niezbędną pomoc edukacyjną przy pomocy wielu zatrudnionych ukraińskich psychologów i nauczycieli. Podkreślono znaczenie inicjatyw takich jak Centrum TUTU, które zatrudnia ukraińskich nauczycieli za granicą, ponieważ nie tylko pomaga ukraińskim dzieciom w asymilacji w nowych społecznościach, ale także daje możliwości zatrudnienia dorosłym Ukraińcom. Prelegenci podkreślili ponadto znaczenie szkolenia nauczycieli na Ukrainie i za granicą, aby skutecznie radzić sobie z traumatycznymi przeżyciami wojennymi dzieci (zob. także rozdział 1.2 dotyczący pomocy psychologicznej). Zagraniczne rządy mogą rozważyć zniesienie wymagań certyfikacyjnych dla ukraińskich nauczycieli, aby ułatwić im wejście na rynek pracy. Na koniec prelegenci podkreślili potrzebę współpracy między rządem ukraińskim a krajami przyjmującymi uchodźców, zwłaszcza w zakresie ujednoczenia wymogów edukacyjnych w celu wyeliminowania obciążenia dzieci poruszaniem się równoległe w dwóch systemach edukacyjnych.

Polska jest liderem w udzielaniu wsparcia dla Ukrainy, która stanowi przykład i inspirację dla całego świata, ponieważ teraz cały świat jest świadkiem determinacji Polski i Ukrainy, walczących razem o lepsze jutro dla naszych dzieci, dla naszej wolności.

*Oleh Kuts, Chargé d'affaires,
Ambasada Ukrainy w Polsce*

¹ Council of Europe's Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (2022). Guidance Note on addressing the risks of trafficking in human beings related to the war in Ukraine and the ensuing humanitarian crisis (Report No. GRETA(2022)09). <https://rm.coe.int/guidance-note-on-addressing-the-risks-of-trafficking-in-human-beings-r/1680a663e2>

1.3. Logistyka dostarczania pomocy humanitarnej

Partnerstwo i koordynacja

Głównym dostawcą pomocy humanitarnej jest ukraiński rząd, który zorganizował dostawy wielu kluczowych produktów i wielokrotnie udzielał dotacji na wsparcie ukraińskiego biznesu. Zaangażowane podmioty międzynarodowe to ONZ, Unia Europejska (UE) (które oferują pomoc w postaci pilnej pomocy humanitarnej oraz za pośrednictwem unijnego

Musimy zrobić wszystko, co w naszej mocy, aby uratować każde pojedyncze życie. Jednak nigdy nie będzie wystarczająco zasobów, aby poradzić sobie z potrzebami, które są w Ukrainie. Musimy po prostu zrobić wszystko, co w naszej mocy i razem pracować, aby zaspokoić te potrzeby. To jest przestępstwo, co dzieje się we wschodniej Ukrainie, będziemy pracować najlepiej jak potrafimy, aby zaspokoić każdą pojedynczą potrzebę, która się pojawi.

*Brock Bierman,
CEO, Ukraine Friends*

mechanizmu ochrony ludności), Bank Światowy, a także poszczególne państwa, takie jak Wielka Brytania, Stany Zjednoczone wraz z różnymi państwami członkowskimi UE. Według Juha Auvinena (zastępca dyrektora, Dyrekcja Generalna ds. Europejskich Operacji Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej, Komisja Europejska) do zaspokojenia podstawowych potrzeb narodu ukraińskiego niezbędna jest w sumie miesięczna płatność w wysokości 3 miliardów dolarów.

Powtarzającą się radą dla organizacji międzynarodowych była współpraca z lokalnymi organizacjami, które mogą pomóc w gromadzeniu danych i ocenie potrzeb, co umożliwia dotarcie do właściwych osób z odpowiednim rodzajem pomocy. W tym kontekście Paweł Mania (Zastępca Dyrektora Transformational Response, Humanitarian Leadership Academy / Save the Children UK) zwrócił uwagę, że tylko 0,003% środków dostępnych obecnie dla organizacji humanitarnych trafia do organizacji lokalnych. Kontrastuje to z tym, że ponad 60% dostępnych funduszy trafia do agencji ONZ, a około 10% do największych międzynarodowych organizacji pozarządowych. Podobną kwestię poruszyła Yevheniya Bodnya (kierowniczka projektu, Prywatyzacja i Reforma Przedsiębiorstw Państwowych, Rada Najwyższa Ukrainy), która wspomniała, że lokalne organizacje pozarządowe otrzymują mniej niż 1% środków z Funduszu Humanitarnego Ukrainy, połączonego funduszu przez ONZ wspierającego Ukrainę. Z jej obserwacji wynika, że międzynarodowe organizacje pozarządowe otrzymują ponad połowę dostępnych środków w ramach tego samego funduszu. Prelegenci sugerowali, że nierówności te należy eliminować, a przynajmniej minimalizować, usprawniając współpracę między lokalnymi i międzynarodowymi partnerami.

Zachęcano również do współpracy z władzami lokalnymi poprzez protokoły ustaleń. Aby uniknąć dostarczania tej samej pomocy, samorząd lokalny może pomóc w identyfikacji osób najbardziej narażonych, poruszaniu się w strukturach biurokracji i koordynowaniu pracy różnych organizacji. Liczący prawie 700 członków Związek Gmin Ukrainy pracuje nad wspólnymi rozwiązaniami mającymi na celu dostosowanie ram prawnych do stanu wojennego i maksymalne uproszczenie biurokratycznego procesu udzielania pomocy, o czym wspomniał burmistrz Ihor Hnatusza (gmina Komysz-Zoriańska).

Niektóre z największych wyzwań w kraju objętym wojną, przed którymi stoją organizacje humanitarne, to zagrożenia dla ich pracowników terenowych, koordynacja wymagana przez masowy napływ darowizn oraz trudności w dotarciu do osób najbardziej narażonych na niebezpieczeństwo. Podczas Szczytu wielokrotnie wskazywano, że należy lepiej skoordynować działania między podmiotami rządowymi i pozarządowymi oraz między podmiotami prywatnymi i publicznymi, a także stworzyć mapę potrzebnych środków i rozsyłać ją w czasie rzeczywistym wśród podmiotów humanitarnych. Jest to niezbędne do dostosowania jak najbardziej efektywnej pomocy do konkretnych potrzeb ludności.

² UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (2 Nov 2022) *Ukraine Humanitarian Fund: 2022 Allocations Dashboard, January - September 2022*. https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-humanitarian-fund-2022-allocations-dashboard-january-september-2022?gclid=Cj0KCQiA6fafBhC1ARIsAUJL8n-Scev_mL84L7bW6sE68fcYMU51hzi3EAHNWtYpI0ChEJw4qu-XYaAkOmEALw_wcB

Wolontariusze

Wybuch wojny spowodował znacznie większe obciążenie pracą organizacji pozarządowych, a ludzie z całego świata i w różnym wieku zgłaszali się jako wolontariusze do pomocy tym organizacjom. Hanna Proszowska (MPCA/Livelihoods Officer, Polska Akcja Humanitarna) wyjaśniła, w jaki sposób Polska Akcja Humanitarna dostarcza żywność wolontariuszom i transportowała ich do granicy, gdzie udawali się z pomocą w różnych sytuacjach na Ukrainę. Aaron Asay (dyrektor medyczny, Aerial Recovery Group) wspominał, że jego zespół powiększył się z 70 osób do 2 tys., głównie ze względu na wzrost liczby wolontariuszy, co umożliwiło im znaczne rozszerzenie działalności. Ten wzrost aktywności wolontariatu odnowił dyskusję na temat tego, czy wolontariat może być zawodem. Przeciwno temu przemawia m.in. to, że wolontariat jest dla młodych dorosłych sposobem na zdobycie doświadczenia w zawodzie, a główną ideą wolontariatu jest pomaganie bez wynagrodzenia. Niezależnie od polityki regulacyjnej prelegenci zgodzili się, że wszystkim wolontariuszom należy zapewnić ochronę, odpowiednie przeszkolenie oraz pomoc psychologiczną. Ponadto organizacje powinny być wyczulone na potencjalne wypalenie, ponieważ wolontariat może być bardzo stresującym zajęciem.

Transport pomocy

Polska jest ważnym krajem tranzytowym zarówno dla towarów humanitarnych, jak i wojskowych, które są przewożone do polskich portów morskich i lotniczych w procedurze tranzytowej. Importowa odprawa celna odbywa się wówczas po stronie ukraińskiej. Odkąd Ukraina przy-

stąpiła do Konwencji o Wspólnej Procedurze Tranzytowej, otworzyły się nowe możliwości w związku z gwarancją tranzytową. Nie wdrożono jednak żadnych przepisów chroniących agencje celne i przewoźników. Ponadto czasami brakuje wymaganych dokumentów, co wydłuża cały proces dostawy i zwiększa jej koszty, ponieważ kontenery muszą być odsyłane lub składowane w magazynach krótkoterminowych na granicy. W związku z tym, mówcy wzywali organizacje transportujące pomoc do przygotowania odpowiedniej dokumentacji, a rządy do maksymalnego ułatwienia przekraczania granic.

Kolejnym wyzwaniem jest dostarczanie towarów na tereny bliskie frontu i obszary okupowane. Rodzi to poważne obawy dotyczące bezpieczeństwa, ponieważ organizacje pozarządowe potrzebują pomocy lokalnych organizacji i nadzoru wojskowego. Ponadto wymagana jest różnorodna dokumentacja, a dostosowanie się do szybko zmieniającego się stanu tych terytoriów wymaga dużej elastyczności. Inną kwestią podniesioną przez uczestniczące organizacje pozarządowe było poczucie, że udzielanie pomocy terytoriom okupowanym może mieć wpływ na ich relacje z darczyńcami i władzami lokalnymi. Podczas gdy niektórzy wydawali się obawiać bycia postrzeganymi jako współpracujący z Rosją, wielu mówców argumentowało, że ratowanie życia jest ważniejsze niż reputacja organizacji, wskazując, że możliwości wspierania przez rząd ludzi na terytoriach okupowanych są ograniczone i dlatego konieczna jest pomoc organizacji pozarządowych. We wszystkich przypadkach prelegenci podkreślali znaczenie współpracy z władzami ukraińskimi, przede wszystkim dla zapewnienia bezpieczeństwa pracowników humanitarnych.

ROZDZIAŁ 2:

MIASTA W CZASIE WOJNY

Od lewej: Konrad Fijołek (burmistrz Rzeszowa), Natalya Holchenkova (członkini Rady Gminnej Czernihów), Yana Brovdiy (doradca, Rada Gmin i Regionów Europy), Andrej Horvat (Zastępca Dyrektora Programu, GIZ/U-LEAD z Europą)

Miasta odgrywają ważną rolę w wojnie. Samorzady udzielają pomocy humanitarnej, budują schroniska, odbudowują przestrzeń miejską i infrastrukturę. Ten rozdział zawiera przegląd zadań i wyzwań stojących przed miastami. Zaczyna się od wyjątkowych historii o odporności, którymi dzielą się burmistrzowie różnych ukraińskich wiosek i miast. Następnie omawia znaczenie partnerstw samorządowych w czasie wojny, po czym skupia się na trzech konkretnych kwestiach – zapewnianiu schronień tymczasowych i ratunkowych, odbudowie przestrzeni miejskich i infrastruktury oraz ochronie dziedzictwa kulturowego.

2.1. Odporność ukraińskich burmistrzów

Burmistrzowie ukraińskich miast informowali o różnorodnych wyzwaniach związanych z samorządami w czasie wojny. Burmistrz Natalya Petrenko (Szulhynka, obwód ługański) opisała, jak inwazja rosyjska zniszczyła większość działań modernizacyjnych podjętych w jej wsi przed wojną. W czasie okupacji władze miejskie zostały zmuszone do odejścia, wobec czego ona osobiście kieruje sprawami miasta na odległość. Burmistrz Hryhoriy Rudyuk i jego społeczność w Nowej Borowej musieli stawić czoła wyzwaniu, jakim jest bliskość z granicą Białorusi. Rząd wprowadził kilka projektów wspierających mieszkańców miasta, m.in. powołanie społecznych grup samoobrony, budowę punktów pomocy, w których ludzie mogą łądować urządzenia, ogrzać się i otrzymać żywność oraz tzw. „ogrody zwycięstwa” gdzie uprawia się i wysyła żywność do okupowanych miast. Burmistrz Volodymyr Mitsyuk (Biłoziria, obwód czerkaski) mówił o wyzwaniu, jakim jest zakwaterowanie i zapewnienie żywności dla dużej liczby personelu wojskowego stacjonującego w jego mieście. On również był bardzo wdzięczny za wsparcie uzyskane z innych miast, które wysyłały zaopatrzenie.

W przypadku wielu miast, zaangażowanie w działania wojenne wiązało się z przymusem. Burmistrz Oleksandr Syenkevych (Mikołajów) opowiedział o tym, jak Mikołajów zbudował fortyfikacje i okopy, aby powstrzymać najeźdźców. 156 mieszkańców jego miasta zginęło, 703 zostało rannych, a około połowa pozostałej ludności wyjechała od początku wojny do grudnia 2022 r. Po utworzeniu systemu walkie-talkie w celu utrzymania komunikacji między społecznością i przy wsparciu innych gmin, które wysyłały zaopatrzenie, miasto było w stanie obronić się przed siłami rosyjskimi. Podobne doświadczenia miał również burmistrz Roman Dmytriv (gmina Hora), którego społeczności udało się z wybudować okopy i założyć pola minowe do obrony. Osobiste historie ukraińskich burmistrzów były ważnym przypomnieniem różnorodnych wyzwań stojących przed miastami oraz znaczenia współpracy w celu przewyciężenia tych dynamicznie zmieniających się warunków. Zalecenia zawarte w poniższych rozdziałach odnoszą się do niektórych z tych wyzwań.

2.2. Partnerstwa samorządowe

Obecnie duża presja wywierana jest na samorządy, które muszą radzić sobie z uszkodzonymi sieciami dostaw, zrujnowaną infrastrukturą i dużą liczbą wyjeżdżających. Prelegenci zgłaszali, że partnerstwa samorządowe mogą pomóc złagodzić tę presję poprzez wysyłanie pomocy humanitarnej i/lub przyczynianie się do finansowania prac odbudowy. Burmistrz Konrad Fijołek (Rzeszów)

przytoczył przykłady wielu udanych partnerstwach, na przykład między miastami Czerniów na Ukrainie i Rzeszowem w Polsce. Niektóre partnerstwa samorządowe istniały już przed wojną, inne powstały po rozpoczęciu działań wojennych w celu wysyłania pomocy humanitarnej. Kilku mówców podkreśliło również, jak ważne jest, aby wojna nie położyła kresu długotrwałym projektom antykorupcyjnym i decentralizacji, które zostały wprowadzone w ostatnich latach. Burmistrz Fijołek zaznaczył, że choć wojna przyniosła katastrofalne skutki dla ukraińskich miast, to jest też szansą na odbudowę na miarę współczesnych standardów.

”

Naród ukraiński walczy i płaci najwyższą cenę za wolność. Doceniamy tę solidarność tych, którzy kochają wolność, kochają ludzkość, kochają braterstwo. Ponieważ zwycięstwo opiera się na tych wartościach ludzkich.

*Konrad Fijołek,
Prezydent Miasta Rzeszów*

Przedstawiono też kilka inicjatyw, które tworzą i wzmacniają partnerstwa samorządowe. Wspomniano o kilku projektach krajowych, takich jak Szwedzkie Stowarzyszenie Władz Lokalnych i Regionów (SALAR) w Szwecji oraz Global Engagement w Niemczech. Obszernie omówiono również dwa ogólnounijne projekty oferujące najlepsze wsparcie konkretnym gminom w ich wysiłkach na rzecz ustanowienia nowych partnerstw. Pierwsza z nich, zatytułowana Mosty Zaufania (Brides of Trust), to inicjatywa współpracy między gminami na Ukrainie i państwami członkowskimi UE. Mosty Zaufania wspierają reformę decentralizacji na Ukrainie od 2016 r. Program współpracuje również z Europejskim Komitetem Regionów (KR) oraz Radą Gmin i Regionów Europy, z których ta ostatnia wspiera 10 ukraińskich i 10 europejskich gmin. W ramach tej współpracy zrealizowano kilka projektów, w tym letnią szkołę dla ukraińskich dzieci, liczne dostawy pomocy humanitarnej oraz dwa międzynarodowe fora dotyczące partnerstw samorządowych

UE-Ukraina. Drugą dużą platformą dostępną dla miast poszukujących partnerstwa z ukraińskimi gminami jest platforma Cities4Cities (pod patronatem Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy). Cities4Cities wraz z United4Ukraine stymulują partnerstwa samorządowe.

2.3. Zapewnianie schronów ratunkowych i tymczasowych

Goszczenie osób, które straciły swoje domy w czasie wojny lub zostały wysiedlone, to duże wyzwanie, przede wszystkim dla gmin. Prelegenci dyskutowali o różnych podejściach do zapewniania schronienia. Niektórzy odradzali tworzenie schronów kojarzących się z „gettami”, które mogą prowadzić do izolacji społeczności i pogłębiać cierpienie psychiczne. Podkreślali znaczenie komfortu, godności i możliwości reintegracji poprzez zapewnianie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Mówcy zgodzili się co do potrzeby trwałych schronów, niektórzy opowiadali się za nowymi projektami budowlanymi, podczas gdy inni widzieli potencjał w wykorzystaniu istniejących budynków po drobnych naprawach. Z jednej strony Borys Dorogov (COO, Balbek Bureau) zauważył, że nowe konstrukcje, jeśli są dobrze zaplanowane, mogą zostać ponownie wykorzystane do celów rolniczych lub wojskowych, gdy ludzie wrócą do swoich domów. Z drugiej strony Michael Capponi (CEO, Global Empowerment Mission) stwierdził, że

”

Ukraina jest obecnie tarczą Europy, ale płacimy za to wysoką cenę. Nawet jeśli Rosja jutro zakończy wojnę, potrzebujemy co najmniej dwóch lat na naprawę infrastruktury. I potrzebujemy pomocy naszych partnerów, aby to zrobić.

Dmytro Klets, Zespół Wspierania Reform Ministerstwa Infrastruktury Ukrainy Infrastruktury Ukrainy.

często wystarczą minimalne zmiany, takie jak wymiana okien i naprawa systemów ogrzewania i wentylacji, aby zniszczone budynki ponownie nadawały się do zamieszkania. Zasugerował, że takie projekty remontowe pozwalają na szybki powrót dużej liczby osób i wymagają jedynie minimalnych inwestycji. Jako potencjalne rozwiązanie omówiono również wykorzystanie nowych technologii, takich jak panele słoneczne i ekologiczne metody budowlane.

2.4. Odbudowa przestrzeni miejskich i infrastruktury

Według danych przedstawionych przez Zespół Wspierania Reform Ministerstwa Infrastruktury Ukrainy, całkowite udokumentowane zniszczenia infrastruktury do września 2022 r. oszacowano na 127 mld USD, w tym ponad 300 mostów, 25 tys. km dróg, 7 tys. kilometrów dróg kolejowych oraz 19 lotnisk. Jak twierdzi Anastasiya Shapochkina (przewodnicząca Niezależnego Think Tanku Geoekonomicznego Kręgow Wschodnich), problemy te dodatkowo pogłębia masowe niszczenie przez siły rosyjskie ukraińskiej infrastruktury energetycznej, która w grudniu 2022 r. stanowiła 40% istniejącej infrastruktury. Braki wy-

315
destroyed bridges

≈25,000 km
damaged state roads

≈7,000 km
damaged railways

15+
stopped largest taxpayers

19
damaged airports/aerodromes

Source: Ministry of Infrastructure of Ukraine. Data for September 2022.

³ Kyiv School of Economics (21 October 2022). The total amount of damage caused to Ukraine's infrastructure is more than \$127 billion — KSE Institute's report as of September 2022. <https://kse.ua/about-the-school/news/the-total-amount-of-damage-caused-to-ukraine-s-infrastructure-is-more-than-127-billion-kse-institute-s-report-as-of-september-2022/>.

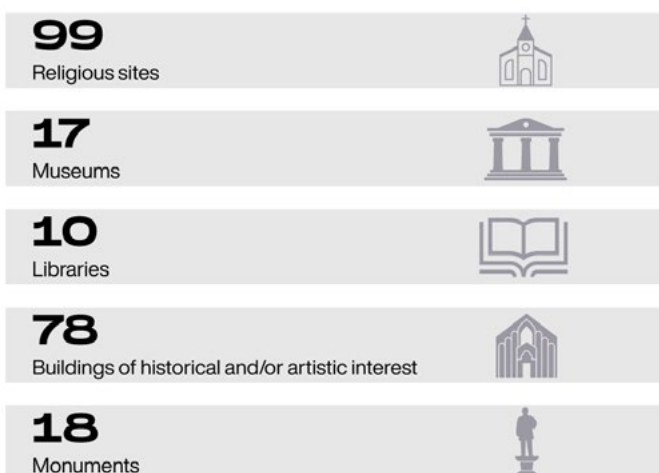

kwalifikowanych pracowników, którzy wstąpili do sił zbrojnych lub opuścili kraj, uniemożliwiają jej naprawę. Ośrodki medyczne i rehabilitacyjne będą bardzo poszukiwane również po wojnie ze względu na dużą liczbę rannych wojskowych i cywilów.

Prezydent Ukrainy powołał Radę Narodową w celu stworzenia planu odbudowy, w który zaangażowanych jest 2,5 tys. ekspertów. Plan ten obejmuje trzy etapy: (i) przetrwanie, (ii) odbudowa oraz (iii) modernizacja. Plan przewiduje budowę schronów we wszystkich częściach kraju, odbudowę podstawowej infrastruktury sieciowej, takiej jak drogi, koleje i lotnictwo, integrację ukraińskiego systemu transportowego z europejskim, modernizację przejść granicznych oraz reformę śródlądowego transportu wodnego. Wiąże się to z anulowaniem opłat, całoroczną żegluga, jasnymi zasadami dla uczestników, wdrożeniem kluczowego prawodawstwa unijnego oraz dopuszczeniem do eksploatacji statków pływających pod obcą banderą.

Międzynarodowe organizacje pozarządowe pomagały w odbudowie budynków, szkół i obiektów sportowych. Robert Jacek Moritz (Dyrektor Zarządzający, CitiSense - Think Tank) podkreślił znaczenie stworzenia już teraz kompleksowego planu obejmującego odbudowę dróg, linii kolejowych i infrastruktury sportowej, aby umożliwić terminową odbudowę Ukrainy. Jean-Christophe Bonis (założyciel, Team4Humanity) zalecił stosowanie nowoczesnych technologii budowlanych, takich jak drukowanie 3D i recykling, które mogą stać się źródłem wielu oszczędności, jeśli materiały ze zniszczonych budynków zostaną ponownie wykorzystane. Prelegenci zgodzili się, że projekty (re)budowy powinny przynosić korzyści rynkowi ukraińskiemu poprzez pozyskiwanie materiałów od lokalnych producentów.

As of 29 November 2022, UNESCO has verified damage to 221 cultural sites:

Źródło: UNESCO, Biuro w Kijowie.

2.5. Ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego

Kultura i dziedzictwo kulturowe są istotnymi elementami tożsamości narodowych, dlatego ich ochrona ma kluczowe znaczenie. Rosyjska inwazja na Ukrainę doprowadziła niestety do zniszczenia wielu obiektów kultury. Według Dezziego Bardeschiego (oficer łącznikowy, Biuro UNESCO w Kijowie) od początku konfliktu do grudnia 2022 r. zniszczono 225 obiektów kultury, w tym miejsca kultu religijnego, muzea, biblioteki, budynki o znaczeniu historycznym i/ lub artystycznym oraz pomniki.

UNESCO odgrywa znaczącą rolę w ochronie dziedzictwa kulturowego Ukrainy, wdrażając Konwencję UNESCO z 1970 r. o środkach zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury. Bardeschi nakreślił główne priorytety UNESCO, które obejmują (i) monitorowanie i dokumentowanie szkód w dziedzictwie kulturowym, (ii) rekonstrukcję i odzyskiwanie miejsc i materiałów dziedzictwa kulturowego, (iii) rewitalizację zdolności instytucji kulturalnych, (iv) wzmacnianie odporności poprzez kulturę, (v) wspieranie przemysłu kultury i sektora kreatywnego oraz (vi) wdrażanie cyfrowej transformacji zarządzania dziedzictwem kulturowym. UNESCO zapewnia wsparcie zarówno zdalne, jak i na miejscu poprzez ochronę w nagłych wypadkach i wsparcie naprawcze. Jest też zaangażowane w digitalizację ważnych kolekcji sztuki. Firma Martin Duplantier Architects, prowadzona przez dyrektora generalnego Martina Duplantiera, działa na rzecz ochrony miejsc kultury. Organizacja koncentruje się na krajobrazie, urbanistyce i architekturze. Ponieważ architektura jest kontinuum kulturowym, które wymaga ochrony w czasie wojny, organizacja zajmuje się mapowaniem zniszczeń obiektów architektonicznych na Ukrainie i pomaganiem w ich odbudowie. Ponadto Martin Duplantier Architects w dużym stopniu polega na zatrudnionych ukraińskich architektach, inżynierach i grafikach, którzy wspierają lokalną siłę roboczą. Prelegenci podkreślali również znaczenie ochrony kapitału ludzkiego poprzez wspieranie osób zaangażowanych w działalność kulturalną oraz artystów, którzy opuścili kraj, poprzez inicjatywy takie jak granty.

RODZIAŁ 3:

OŻYWIENIE GOSPODARCZE I WSPÓŁPRACA

Od lewej: Yaroslav Romanchuk (Managing Partner, EUCON Legal Group), Deputy Minister Oleksandr Hryban (Ministry of Economy of Ukraine), Roman Neyter (Researcher, the Center for Food and Land Use Research at the Kyiv School of Economics)

Ukraińska gospodarka poniosła ogromne straty w wyniku wojny. Ten rozdział daje wgląd w straty, ale także odporność kilku sektorów gospodarki. Rozpoczyna się przeglądem stanu ukraińskiej gospodarki i siły roboczej, przed omówieniem konkretnych wyzwań stojących przed sektorem rolniczym, inwestycjami niezbędnymi do przywrócenia gospodarki i silnego ekosystemu start-upów na Ukrainie. Następnie obejmuje politykę społecznej odpowiedzialności biznesu w czasie wojny. Ostatnia część rozdziału skupia się na wyzwaniach łańcucha dostaw. Opierając się na raportach z doświadczeń i danych statystycznych, rozdział zawiera rekomendacje, jak najlepiej pomóc ukraińskiej gospodarce w jej ożywieniu.

3.1. Stan ukraińskiego biznesu i siły roboczej

Według wiceministra Ołeksandra Hrybana (Ministerstwo Gospodarki Ukrainy) ukraińska gospodarka skurczyła się od początku wojny do grudnia 2022 roku o co najmniej 30%. Ucierpiały na tym wszystkie branże, z wyjątkiem sektora IT, który w dużej mierze pracuje zdalnie. 70% Ukraińców żyje obecnie poniżej granicy ubóstwa, a oczekuje się, że wielu innych straci pracę. Serhij Łobojko (kierownik, Centrum Rozwoju Innowacji i koordynator, Kijowski Budżet Partycypacyjny) stwierdził, że 80% firm chyli się ku upadkowi lub całkowicie przestało działać.

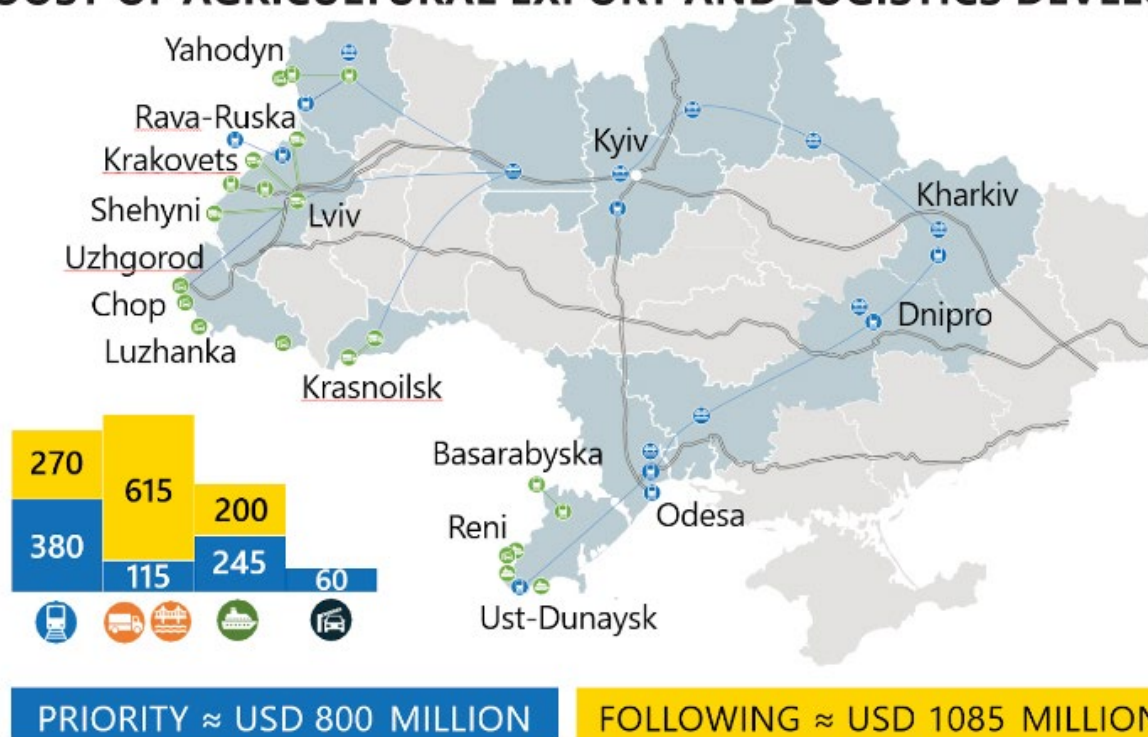
Niemniej jednak prelegenci zgodzili się, że ukraińskie firmy wykazały się dużą odpornością i nadal dobrze funkcjonują biorąc pod uwagę okoliczności. Według Serhija Łobojki łącznie 95% firm zdecydowało się pozostać na Ukrainie, a szacuje się, że 92% firm jest w jakiś sposób zaangażowanych w działania wojenne. Jak wspomniała Ievgeniia Bodnya (kierownik projektu, Prywatyzacja i Reforma Przedsiębiorstw Państwowych, Gabinet Ministrów Ukrainy), pomimo istniejących wyzwań oszacowano, że według oceny Europejskiego Stowarzyszenia Biznesu około 70% przedsiębiorstw nadal w pełni funkcjonuje, a 63% nadal wypłaca pełne wynagrodze-

nia swoim pracownikom. Jednym z sektorów, który jest szczególnie odporny, jest gospodarka cyfrowa, która rozwinęła się nawet podczas wojny. Doprowadziło to do polsko-ukraińskiej współpracy cyfrowej, która jest wysoce konkurencyjna, ponieważ oba kraje łącznie produkują więcej specjalistów IT niż Stany Zjednoczone, twierdzi Paulina Bednarz (dyrektor ds. projektów unijnych i komunikacji, Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym). Zauważyła ona również, że przyspieszyło to proces cyfryzacji, który oprócz innych korzyści obiecuje również pomoc w ograniczaniu korupcji.

3.2. Damage to the agriculture

Według Romana Neytera (naukowiec, Centrum Badań nad Żywnością i Użytkowaniem Gruntów przy Szkole Głównej Handlowej w Kijowie) szkody w sektorze rolnym, które odnoszą się do zniszczenia infrastruktury fizycznej, takiej jak maszyny i magazyny, wynoszą obecnie 6,6 miliarda dolarów. Nie obejmuje to szkód na gruntach rolnych. Z drugiej strony straty ekonomiczne (tj. utracone dochody) wynoszą 34 miliardy dolarów. Wynika to głównie z zakłóceń logistycznych i niskich zbiorów. Straty te w dużej mierze wynikają z blokady morskiej, która została tylko częściowo złagodzona po umowie o eksporcie zboża w listopadzie 2022 r. – powiedział wiceminister Ołeksandr Hryban (Ministerstwo Gospodarki

BOOST OF AGRICULTURAL EXPORT AND LOGISTICS DEVELOPMENT

Source: Ministry of Infrastructure of Ukraine.

⁴ Visit Ukraine Today (7 Mar 2022). Як український бізнес працює в умовах війни - дослідження Європейської бізнес-асоціації. <https://visitukraine.today/uk/blog/162/how-ukrainian-business-works-at-war-eba-survey>

Ukrainy). Po zawarciu umowy wysłano ponad 500 statków z 12 milionami ton produktów rolnych. Niemniej jednak obecny eksport jest znacznie niższy niż przed wojną, co wymaga poszukiwania alternatywnych szlaków eksportowych. Jedną z potencjalnych alternatyw jest wysyłka koleją, która jest skomplikowana ze względu na różnice w szluzach i rozstawach między granicami. Mówcy pokładali wiarę w planach naprawczych Rady Narodowej, które obejmują modernizację przejść granicznych oraz integrację kolei ukraińskiej i europejskiej. Na koniec prelegenci zasugerowali również, aby organizacje międzynarodowe i rządy zagraniczne nadal wspierały ukraińskich rolników zarówno dotacjami finansowymi, jak i materialnymi (np. dostarczając im nasiona i sprzęt). Odpowiednie wyposażenie może pomóc w modernizacji gospodarstw i zwiększeniu plonów.

3.3. Inwestycje na Ukrainie

Do odbudowy ukraińskiej gospodarki potrzeba wielu inwestycji, co mówcy uznali za możliwe tylko przy zewnętrznym wsparciu. Oleg Dunda (deputowany ludowy, Rada Najwyższa Ukrainy) zasugerował, że Ukrainie potrzebny jest „plan Marshalla” angażujący europejski biznes. Zaznaczył, że taki plan byłby korzystny dla obu stron w przypadku późniejszej akcesji Ukrainy do UE, ponieważ stwarza szanse zarówno dla międzynarodowych firm na generowanie przychodów, jak i dla ukraińskich firm na stanie się strategicznymi graczami w rozwijających się branżach europejskich. Kilku mówców zgodziło się z tym, podkreślając, że Ukrainę należy i można odbudować nie w oparciu o dobroczynność, ale partnerstwo. Najbardziej kompleksowe propozycje pobudzenia inwestycji finansowych na Ukrainie i wsparcia jej wzrostu gospodarczego przedstawił Oleksandr Romanishyn (Biuro Reform Gabinetu Ministrów Ukrainy). Zalecił, aby rządy skupiły się na przekształceniu regionalnej gospodarki poprzez dwie główne strategie: (i) zachęcanie do przenoszenia przedsiębiorstw na Ukrainę oraz (ii) włączenie Ukrainy do regionalnego łańcucha wartości. Jeśli chodzi o relokację, wyjaśnił, że Ukraina ma zalety, takie jak położenie geopolityczne i dostępność wykwalifikowanej siły roboczej, które można wykorzystać, aby przyciągnąć firmy, które chcą przenieść tam swoje zakłady produkcyjne. Rząd może oferować ulgi podatkowe, pomoc w zakresie infrastruktury poprzez parki przemysłowe i specjalistyczne systemy podatkowe w miejscach takich jak Diia.City. Ponadto mogą być oferowane dotacje na programy przekwalifikowania personelu w celu zwiększenia atrakcyjności lokalizacji zakładów produkcyjnych na Ukrainie. W związku z integracją w regionalny łańcuch wartości zauważono, że Ukraina ma potencjał do zastąpienia rosyjskiego i białoruskiego eksportu do UE eksportem własnych produktów rolnych oraz urządzeń i maszyn dla przemysłu budowlanego i drzewnego. Taka substytucja może zapewnić ukra-

ińskiej gospodarce dodatkowy dochód z eksportu rocznie. Aby to osiągnąć, konieczne jest zachęcenie unijnych przedsiębiorstw do składania zamówień u producentów na Ukrainie, ponieważ mogą oni wytwarzać konkurencyjne produkty. Ukraiński rząd może dodatkowo oferować zachęty, takie jak ulgi podatkowe lub dotacje ułatwiające integrację z regionalnym łańcuchem wartości.

”

Tak, jesteśmy bombardowani. Tak, spędzamy wiele czasu w schronach. Ale myślimy o przyszłości. Połowa głowy każdego burmistrza skupia się na obecnej sytuacji, ale druga połowa już myśli o przyszłości. Więc jesteście mile widziani do współpracy. Nie bójcie się i wygrajmy razem!

*Andriy Sadovyi,
Burmistrz Miasta Lwowa.*

3.4. Ekosystem startupów na Ukrainie

Ukraina ma tętniący życiem ekosystem start-upów, jeden z wiodących w Europie Wschodniej. Iryna Supruniuk (redaktor naczelna, Tech Ukraine) podkreśliła, że Ukraina stała się globalnym centrum technologii wojskowych/obronnych i cyberbezpieczeństwa. Startupy łatwiej przystosowują się do wszystkich zmieniających się środowisk, a tym samym są bardziej odporne. Według raportu Google CEE ukraińskie startupy wykazują niesamowitą odporność pomimo wojny i recesji, a wartość przedsiębiorstwa wzrosła 3,3-krotnie od 2020 r. Startupy z CEE plasują się wśród najwyższych w Europie pod względem miejsc pracy tworzonych na każde zainwestowane euro kapitału podwyższonego ryzyka. Jednak czynniki zewnętrzne, takie jak przerwy w dostawie prądu i brak ogrzewania, zbierają swoje żniwo. Wiele międzynarodowych inicjatyw pomaga w tym startupom.

Aby wesprzeć ukraińskie startupy, które również dostarczają nowych rozwiązań w świetle wojny, uruchomiono kilka funduszy. Paulina Brym-Ciuba (COO, Fundacja StartupHub Poland) opowie-

działa o projekcie obecnie realizowanym przez jej organizację, a pomagającym ukraińskim uchodźcom i kobietom w biznesie. Projekt wesprze 200 Ukrainek z pomysłami na startupy, które otrzymają edukację online, z czego 20 otrzyma dofinansowanie na stworzenie własnego startupu. Mateusz Wojdyło (założyciel i dyrektor generalny ShareP AG - Sustainable Mobility Solutions) wspiera miasto Lwów poprzez swój, a także finansowany przez ONZ, projekt mający na celu poprawę miejskiej infrastruktury mobilności. Celem projektu jest stworzenie nowych polityk i ram prawnych, które pozwolą miastu generować dodatkowe dochody i zwiększać wykorzystanie transportu publicznego. Uliana Pereskotska (członkini zarządu ukraińskiego – Szwajcarskie Stowarzyszenia Biznesu) podkreśliła również, że jej organizacja wspiera ukraińskie startupy w dostępie do lokalnych akceleratorów. Istnieją również inne fundusze dla ukraińskich startupów, w tym F10 i Kickstart Innovation. Finanse i ubezpieczenia, cyberbezpieczeństwo oraz zdrowie i dobrostan są nadal popularne w Szwajcarii. Konieczne jest uwzględnienie trendów w zakresie zrównoważonego rozwoju globalnego, takich jak czyste technologie, zielona gospodarka o obiegu zamkniętym i cele zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w świecie korporacyjnym. Niektóre akceleratorzy zdecydowanie zachęcają kobiety-założycielki. Podkreślono również, że ukraińskie startupy mogą skorzystać na Wolves Summit – największej konferencji dla startupów i inwestorów w CEE.

Zwrócono uwagę, że mniejsze ukraińskie przedsiębiorstwa mogą potrzebować jaśniejszych wskazówek, jak wejść na rynki międzynarodowe i jak dostosować się do europejskich standardów jakości, aby zwiększyć swoją aktywność biznesową. Inicjatywy pomagające firmom w umiędzynarodowieniu to np. Związek Ukraińskich Przedsiębiorców. Olga Royenko (CEO, współzałożycielka i producentka kreatywna, Voice of Space) wspomniała również, jak ważne jest poleganie na mentorach, którzy mogą udzielić cennych porad i połączyć małe firmy z szerszą siecią. Programy wspierające współpracę między ukraińskimi małymi firmami a doświadczonymi europejskimi przedsiębiorcami mogą przynieść korzyści ukraińskiemu rynkowi teraz i w najbliższej przyszłości.

3.5. Społeczna odpowiedzialność biznesu w czasach konfliktu

Społeczna odpowiedzialność biznesu (ang. Corporate Social Responsibility, CSR) w czasach konfliktu odnosi się do dobrowolnych działań firmy, które z jednej strony mają na celu złagodzenie negatywnych skutków swojej działalności dla dotkniętych społeczności, a z drugiej wspieranie i promowanie projektów wspierających tworzenie poczucia przynależności dla dotkniętych społeczności. Prelegenci dyskutowali o tym, że zarówno ukraińskie, jak i zagraniczne firmy mają wiele możliwości wspierania ludzi dotkniętych wojną. Najbardziej rozpowszechnionym przykładem CSR w odniesieniu do konfliktu na Ukrainie są darowizny pieniężne na rzecz pomocy humanitarnej. Niektórzy pre-

legenci podkreślali, że firmy chcące przekazać darowiznę powinny współpracować z organizacjami humanitarnymi, ponieważ to one najlepiej wiedzą, gdzie i jak najefektywniej przekazać pomoc. Inni prelegenci zalecali również, aby firmy nawiązywały kontakty z lokalnymi organizacjami na Ukrainie i koncentrowały się na konkretnych projektach lub obszarach, które mogą skorzystać z ich wsparcia finansowego. Podkreślono, że firmy mogą również pomagać poprzez aktywne udostępnianie swoich zasobów. Na przykład Łukasz Lasek (dyrektor oddziału Rzeszów, SUS Logistics) wyjaśnił, że jego firma była w stanie wykorzystać know-how usług transportowych i logistyki do pomocy w mobilności uchodźców, udostępniając ośrodki recepcyjne na granicy ukraińsko-polskiej i pomagając w przekazywaniu uchodźców dalej.

Prelegenci zgodzili się, że poza darowiznami CSR powinien obejmować również odpowiednie praktyki i polityki biznesowe. Aleksandra Robaszkiewicz (dyrektorka ds. komunikacji korporacyjnej i CSR, LIDL Polska) podzieliła się doświadczeniami firmy LIDL Polska, która dostosowała infrastrukturę supermarketu do potrzeb ukraińskich uchodźców, przygotowując nagrania w języku ukraińskim i dostosowując układ stanowisk kasjerskich. Ze strony ukraińskiej Olga Nasonova (współzałożycielka, Krajowe Stowarzyszenie Restauracji Ukrainy) zwróciła uwagę na wysiłki restauracji mające na celu wydłużenie czasu gotowania i serwowania posiłków, aby wszyscy pracownicy i żołnierze mogli się posilić. Prelegenci wskazali, że przedsiębiorstwa odgrywają ważną rolę w ułatwianiu bieżących działań humanitarnych i że ich przemyślane praktyki biznesowe mogą jeszcze bardziej poprawić warunki osób dotkniętych wojną.

3.6. Wyzwania łańcuchów dostaw

Istnieje wiele współczesnych czynników, które zakłócają globalne łańcuchy dostaw. Należą do nich wysokie ceny paliw, inflacja, brak kierowców na rynku pracy, brak kontenerów do załadunku, lockdowny i zamknięcia fabryk oraz brak płynności finansowej. Mówcy zgodzili się również, że od początku wojny na Ukrainie pojawiły się dodatkowe wyzwania związane z zatrzymaniem pojazdów na granicach, długimi i biurokratycznymi procedurami odprawy celnej, zniszczeniem fabryk podczas konfliktu oraz niechęcią do udzielania ubezpieczeń lub gwarancji dla transportu towarów do obszarów dotkniętych konfliktem.

Aby złagodzić skutki wymienionych czynników, zalecano relokację lub poszukiwanie dostawców w przyjaznych krajach, dywersyfikację dostawców i poszerzenie powierzchni magazynowej, w tym tymczasowych magazynów składowych. W szczególności Joanna Porath (Prezes Zarządu, AC Porath Sp. z o.o.) podkreśliła, że bliskie lokalizowanie produkcji - praktyka przenoszenia planów produkcyjnych z zagranicy na krajowy rynek - jest pomocna dla firm w minimalizowaniu ryzyka, tworzeniu bezpieczniejszych warunków produkcji i budowaniu bardziej odpornych łańcuchów dostaw.

Panel na wysokim szczeblu: Ewidencja wojenna a sprawiedliwość okresu przejściowego. Od lewej: Glyn Morgan (Europa), David Schläefer (Departament Stanu USA), Vladyslava Grudova (Kijowski Uniwersytet Ekonomiczny), Magdalena Gawin (Instytut Pileckiego/Centrum Lemkina), Victoria Kerr (Instytut T.M.C. Assera).

Pociągnięcie do odpowiedzialności osób za zbrodnie popełnione podczas wojny na Ukrainie jest istotne. Niniejszy rozdział zawiera krótki przegląd aktualnych działań na rzecz zapewnienia odpowiedzialności na poziomie krajowym i międzynarodowym, skupiając się na wyzwaniach związanych z koordynacją dużej liczby spraw, gromadzeniem dowodów z pola bitwy i ściganiem przestępców w kraju i za granicą.

Jak poinformowała wiceminister Hanna Maliar (Ministerstwo Obrony Ukrainy), do początku grudnia 2022 r. do władz lokalnych Ukrainy wpłynęło ponad 50 tys. spraw. Wielostronne inicjatywy, takie jak Mobile Justice Teams of Global Rights Compliance aktywnie wspierają wysiłki w tym kierunku poprzez gromadzenie dowodów z miejsca zbrodni i oferując wskazówki dotyczące dochodzeń w sprawach karnych na Ukrainie. Choć ukraiński wymiar sprawiedliwości działa skutecznie, według Glyn Morgan (starszy śledczy, Global Rights Compliance) inicjatywy te mają służyć do pomocy w przypadku zwiększonej liczby spraw. Na poziomie międzynarodowym Anton Korynych (ambasador, Ministerstwo Spraw Zagranicznych Ukrainy) przewodzi wysiłkom na rzecz zapewnienia odpowiedzialności zarówno państwa, jak i osób indywidualnych w ramach Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, Międzynarodowego Trybunału Karnego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Podsumował także wysiłki ukraińskiego rządu zmierzające do powołania specjalnego trybunału do ścigania najwyższych rangą przywódców politycznych i wojskowych Rosji za akty agresji, co, jak argumentowano, wykracza poza zakres istniejących międzynarodowych sądów i trybunałów. David Schläefer (specjalny doradca ds. zbrodni wojennych i okrucieństw na Ukrainie, Biuro ds. Globalnego Wymiaru Sprawiedliwości w Departamencie Stanu USA) utrzymywał, że Stany Zjednoczone aktywnie uczestniczą i wspierają inicjatywy zarówno na szczeblach krajowych, jak i międzynarodowych.

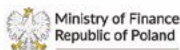
Prelegenci dyskutowali o znaczeniu gromadzenia dowodów z pola bitwy, aby wspomóc procesy ścigania zbrodni międzynarodowych. Jednocześnie Magdalena Gawin (dyrektor Centrum im. Lemkina) podkreśliła, że informowanie o zbrodniach popełnianych przez Rosję jest potrzebne, by uniknąć zmęczenia wojną. Odnosi się to do przeniesienia uwagi ludzi na inne kwestie, gdy wojna staje się normalnością. Jednym z przykładów międzyna-

rodowych działań na rzecz gromadzenia dowodów z pola walki jest Centrum im. Lemkina, powołane przez Instytut Pileckiego w Warszawie. Centrum im. Lemkina opracowało metodykę zbierania indywidualnych zeznań ofiar i świadków na Ukrainie oraz uchodźców za granicą, które następnie są rejestrowane, digitalizowane, anonimizowane i tłumaczone z języka ukraińskiego na język polski i angielski. Prywatność rozmówców jest starannie chroniona. Relacje zebrane przez Centrum świadczą o kilku rodzajach przestępstw: 62% o zniszczeniu infrastruktury cywilnej, 36% o niewoli, uprowadzeniu, ograniczeniu możliwości przemieszczania się i przesłuchaniach, 25% o pozbawieniu podstawowych praw człowieka (m.in. pomocy medycznej, ograniczenia komunikacji), 25% do śmierci lub obrażeń cywilnych, 12% do grabieży i rabunku oraz 1% do deportacji.

Prelegenci odnieśli się również do wyzwań związanych z zapewnieniem rozliczalności. Wiceminister Maliar zwrócił uwagę na trudności w zbieraniu dowodów z pola walki i ściganiu przestępców. Zauważyła, że personel wojskowy, który często jest najczęstszym świadkiem zbrodni wojennych, w zrozumiały sposób przedkłada walkę nad zbieranie dowodów. Argumentowała, że włączenie ich zeznań do dowodów z pola bitwy ma kluczowe znaczenie. Odpowiedzialność międzynarodową dodatkowo komplikuje brak ratyfikacji przez Rosję Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego oraz złożoność pociągania sprawców do odpowiedzialności za zbrodnie agresji. Prelegenci poruszyli również kwestię ludobójstwa, twierdząc, że niektóre definicje mogą obejmować działania podobne do tych obserwowanych obecnie na Ukrainie. Przyznali jednak, że jest to kwestia złożona, która w dużej mierze zależy od woli politycznej. Mówcy wezwali państwa i inne podmioty, aby nie osłabiały ukraińskich wysiłków współpracy w ściganiu przestępstw na szczeblu krajowym, ale także zachęcili do dalszego wyjaśniania warunków i procedur na poziomie międzynarodowym.

Partnerzy Szczytu W4UA 2022

HONORARY PATRONAGE

STRATEGIC PARTNER

PATRONAGE OF RESCUE CITIES

PARTNERS

CONTENT PARTNERS

MEDIA PATRONAGE

ORGANIZER

CO-ORGANIZER

FOUNDATION **W4UA**
WORLD FOR
UKRAINE

Następny szczyt:
28–29 września
2023,

G2A Arena

Rzeszów–Jasionka

3m 25 14 0 7 5
4 0 5 2 3 W 3 2 4

w4ua.com

G2A ARENA
Centrum Wystawieniczo-Kongresowe
Województwa Podkarpackiego

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta